

PROJEKT

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH POWIATU SĘPOLEŃSKIEGO NA LATA 2022 - 2030

Opracowanie:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sępólnie Krajeńskim z siedzibą w Więcborku

SPIS TREŚCI

WSTĘP.....	5
ROZDZIAŁ I. UWARUNKOWANIA PRAWNE.....	6
ROZDZIAŁ II. PODSTAWOWE DEFINICJE.....	8
ROZDZIAŁ III. METODOLOGIA I ORGANIZACJA.....	9
1. Działania profilaktyczne	9
2. Wyrównywanie szans i podnoszenie jakości życia	9
3. Tworzenie nowych inicjatyw prospołecznych wspierających integrację społeczną.	10
4. Wsparcie dla istniejących inicjatyw prospołecznych.	10
5. Tworzenie działań o długotrwałych efektach i szerokim zasięgu.	10
ROZDZIAŁ IV. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W POWIECIE SĘPOLEŃSKIM..	12
1. Charakterystyka Powiatu Sępoleńskiego.....	12
1.1. Powierzchnia	13
2. Społeczeństwo.....	15
2.1. Sytuacja demograficzna.....	15
2.2. Migracje zagraniczne	17
3. Wiek i struktura wykształcenia	18
4. Strefa gospodarcza.....	20
5. Gospodarstwa domowe i źródła utrzymania.....	22
6. Placówki oświatowe	23
7. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna.....	24
8. Mieszkania chronione	27
9. Świetlice środowiskowe/terapeutyczne.....	29
10. Ośrodki Pomocy Społecznej.....	29
11. Ochrona zdrowia.....	33
12. Przestępczość	35
12.1. Przemoc w rodzinie	37
13. Uzależnienia.....	38
14. Organizacje pozarządowe	40
15. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	45
15.1. Placówki opiekuńczo-wychowawcze	46
15.2. Rodziny zastępcze	47
15.3. Poradnictwo Specjalistyczne dla Mieszkańców Powiatu Sępoleńskiego	51

16. Niepełnosprawność	52
16.1. Rehabilitacja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnościami.....	53
16.2. Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności (PZOON)	54
16.3. Instytucje, które wspierają osoby z niepełnosprawnościami.....	56
17. Ubóstwo i wykluczenie społeczne.....	56
18. Rynek pracy i bezrobocie	57
18.1. Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w Powiecie Sępoleńskim	58
18.2. Struktura zarejestrowanych osób bezrobotnych według wieku.....	59
18.3. Struktura zarejestrowanych osób bezrobotnych według miejsca zamieszkania w Powiecie Sępoleńskim.....	59
ROZDZIAŁ V. BILANS STRATEGICZNY ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE SĘPOLEŃSKIM	60
1. Podsumowanie diagnozy	60
2. Analiza SWOT	62
ROZDZIAŁ VI. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE I KIERUNKI DZIAŁAŃ POLITYKI SPOŁECZNEJ POWIATU SĘPOLEŃSKIEGO.....	64
Cele strategiczne:.....	64
Oczekiwane rezultaty i korzyści	75
ROZDZIAŁ VII. ŚRODKI FINANSOWE NA REALIZACJĘ STRATEGII	77
Środki finansowe na realizację celów:	77
ROZDZIAŁ VIII. MONITORING I SYSTEM AKTUALIZACJI STRATEGII	77
ZAKOŃCZENIE	78

WSTĘP

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest jednym z podstawowych narzędzi realizacji lokalnej polityki społecznej. Zgodnie z art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn.zm.) zadaniem własnym powiatu jest opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Sępoleńskiego na lata 2022 – 2030 jest kontynuacją działań podjętych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Sępoleńskiego na lata 2014-2021, przyjętych uchwałą Nr XL VII/314/2014 Rady Powiatu w Sępólnie Krajeńskim z dnia 26 września 2014 r. W związku z upływającym okresem obowiązywania powyższej strategii należało opracować nowy dokument, który został opracowany po analizie między innymi istniejących zasobów pomocy społecznej, sytuacji na rynku pracy, sytuacji społeczno-demograficznej. W strategii uwzględniono m.in. sposoby radzenia sobie z bezrobociem i ubóstwem, przestępczością, uzależnieniami i przemocą w rodzinie, problemem dostępu do usług medycznych. Strategia zawiera też informacje dotyczące wspierania rodzin w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych Powiatu Sępoleńskiego oraz zakres pomocy świadczonej osobom z niepełnosprawnościami. Realizacja zadań postawionych przed pomocą społeczną na poziomie społeczności lokalnej, jak i na poziomie rodziny i jednostki oraz konieczności wypracowania niekonwencjonalnych form pomocy, wymaga systemowego diagnozowania problemów społecznych oraz stworzenia realnych warunków rozwoju.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022 - 2030 jest podstawowym dokumentem określającym politykę społeczną Powiatu Sępoleńskiego. Stanowi podstawę do podejmowania działań mających na celu wywołaniu pozytywnej zmiany w społeczności lokalnej. Podczas tworzeniu strategii opierano się na diagnozie problemów społecznych występujących na terenie Powiatu Sępoleńskiego, która została sporządzona w oparciu o dane będące w dyspozycji: Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sępólnie Krajeńskim z siedzibą w Więcborku (PCPR), ośrodków pomocy społecznej, urzędów gmin działających na terenie powiatu, danych z Powiatowego Urzędu Pracy, Głównego Urzędu Statystycznego w Bydgoszczy, Policji i innych instytucji i organizacji współpracujących z PCPR.

W strategii wskazano główne kierunki działań a dla obszarów problemowych - cele strategiczne, cele operacyjne oraz kierunki działań niezbędne do ich realizacji. Strategia jest swoistym dokumentem zapewniającym rozwój powiatu w zakresie polityki społecznej.

ROZDZIAŁ I. UWARUNKOWANIA PRAWNE

W pracy nad strategią oparto się na aktach prawnych oraz innych dokumentach krajowych i unijnych, m.in.:

1. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn.zm.), określająca warunki prawne i organizację systemu pomocy społecznej, zadania i rodzaje świadczeń oraz zasady i tryb ich udzielania.
2. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz.U.2020.176 t.j.) stwarzająca osobom i grupom podlegającym wykluczeniu społecznemu nie posiadającym własnych dochodów szansę na powrót do uczestnictwa w życiu zawodowym, społecznym i rodzinnym poprzez możliwość uczestnictwa w zajęciach prowadzonych przez centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej i zatrudnienia wspieranego.
3. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U.2020.685 t.j.) - regulująca prawa osób z zaburzeniami psychicznymi i działania zapobiegawcze w zakresie ochrony zdrowia psychicznego uznając, że zdrowie psychiczne jest fundamentalnym dobrem osobistym człowieka, a ochrona praw osób z zaburzeniami psychicznymi należy do obowiązków państwa.
4. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U.2021.573 t.j.) - regulująca status prawny osób niepełnosprawnych, ich prawa i uprawnienia, wskazująca jednocześnie zespół działań organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych, zmierzających do osiągnięcia przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej.
5. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U.2021.1119 t.j.) – która nakłada na organy administracji rządowej i samorząd terytorialny obowiązek podejmowania działań zmierzających do ograniczenia spożycia napojów alkoholowych oraz zmiany struktury ich spożywania, inicjowania i wspierania przedsięwzięć mających na celu zmianę obyczajów w zakresie sposobu spożywania napojów alkoholowych na rzecz trzeźwości w miejscu pracy, przeciwdziałania powstawaniu i usuwania następstw nadużywania alkoholu, a także wspierania działalności w tym zakresie organizacji społecznych i zakładów pracy.

6. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U.2020.1057 z późn.zm.) – regulująca zasady prowadzenia działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe i korzystania z tej działalności przez organy administracji publicznej w celu wykonywania zadań publicznych oraz warunki wykonywania świadczeń przez wolontariuszy.
7. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U.2021.1249 t.j.) – reguluje działania zmierzające do ochrony przed dalszym krzywdzeniem, przyznając formy pomocy rodzinie lub osobie krzywdzonej oraz określa działania wobec osób stosujących przemoc.
8. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U.2020.821 z późn.zm.) - reguluje działania zmierzające do wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, działania te mają na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji.
9. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.).
10. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030.
11. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.
12. Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027 z perspektywą do roku 2030”.
13. Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej.
14. Strategia na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 - przyjęta uchwałą nr 27 Rady Ministrów z dnia 16 lutego 2021 r.
15. Projekt Strategii rozwoju usług społecznych, polityka publiczna na lata 2021–2035.
16. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030.
17. Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030.
18. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności.
19. Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+.
20. Program rządowy Dostępność Plus 2018-2025.
21. Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. Bezpieczeństwo - Uczestnictwo – Solidarność- przyjęta uchwałą nr 161 Rady Ministrów z dnia 26 października 2018 r.

ROZDZIAŁ II. PODSTAWOWE DEFINICJE

Wskazywanie wyzwań, czy realnych możliwości płynących z budowy strategii rozpoczęto od przeglądu definicji poniższych pojęć.

Polityka społeczna - jest to długotrwałe działanie państwa na rzecz zaspokojenia potrzeb i rozwiązania problemów społecznych, które skierowane jest do wszystkich grup społecznych w społeczeństwie obywatelskim. Szczególną grupą w tej dziedzinie jest rodzina, którą uznaje się za podstawową komórkę polityki społecznej. Polityka społeczna zajmuje się różnymi problemami społecznymi, takimi jak: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, problemy rodzinne, sprawy mieszkaniowe. Zajmuje się również społecznymi zagrożeniami, wśród których należy wymienić: alkoholizm, narkomanię, przestępczość.

Pomoc społeczna - zgodnie z definicją ustawową jest to instytucja polityki społecznej państwa, mająca na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości¹.

Problem społeczny - wszelkiego rodzaju dolegliwości, zakłócenia, niedogodności występujące w życiu zbiorowym. Problemy społeczne mogą stanowić przeszkodę dla efektywnego funkcjonowania państwa, utrudniając, bądź nawet uniemożliwiając realizację celów społecznych. Problem społeczny stanowi rozdzźwięk między uznanymi wzorami, a aktualnym stanem rzeczy.

Integracja społeczna - proces włączania się do zasadniczej części społeczeństwa różnorodnych, zwykle mniejszościowych grup społecznych jak np. mniejszości narodowe, uchodźcy, emigranci, repatrianci, itp., a w konsekwencji uzyskanie możliwości, praw i usług dotychczas dostępnych tylko dla większości. Jest to działanie wspólnotowe oparte na zasadach dialogu, wzajemności i równorzędności, których celem jest dążenie do społeczeństwa opartego na demokratycznym współuczestnictwie, rządach prawa i poszanowaniu różnorodności kulturowej, w którym obowiązują i są realizowane podstawowe prawa człowieka i obywatela oraz skutecznie wspomaga się jednostki i grupy w realizacji ich celów życiowych.

Wykluczenie społeczne - określa sytuację, w której dana jednostka będąca członkiem społeczeństwa nie może normalnie uczestniczyć w działaniach obywateli tego społeczeństwa, przy czym ograniczenie to nie wynika z jej wewnętrznych przekonań, ale znajduje się poza kontrolą wykluczonej jednostki. Jest to sytuacja uniemożliwiająca lub znacznie utrudniająca

¹ Praca socjalna wobec wyzwań współczesności - skrypt dla pracowników socjalnych i studentów - pod redakcją Mieczysława Sędzickiego, Akademia Pedagogiki specjalnej W-wa 2008/2009.

jednostce lub grupie, zgodne z prawem pełnienie ról społecznych, korzystanie z dóbr publicznych i infrastruktury społecznej, gromadzenie zasobów i zdobywanie dochodów w godny sposób.

ROZDZIAŁ III. METODOLOGIA I ORGANIZACJA

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Sępoleńskim na lata 2022-2030 jest **strategią rozwoju społecznego** Powiatu Sępoleńskiego, ponieważ polityka społeczna nie jest wyłącznie domeną jednego sektora realizowanego przez resorty pracy i zabezpieczenia społecznego, ale także innych resortów tj.: edukacji, sprawiedliwości, zdrowia.

Rozwój społeczny to proces społeczny, w wyniku którego następuje ciągły wzrost pewnych istotnych dla danego społeczeństwa czy społeczności zmiennych. Poprawa jakości życia oraz swoista nowa jakość całości życia społecznego oparta na integracji społecznej.

Tworzenie strategii nakierowane jest przede wszystkim na rozwiązywanie problemów społecznych opartych na zasadach rozwoju społecznego. Należą do nich następujące zasady:

1. Działania profilaktyczne.
2. Wyrównywanie szans i podnoszenie jakości życia.
3. Tworzenie nowych inicjatyw prospołecznych wspierających integrację społeczną.
4. Wsparcie dla istniejących inicjatyw prospołecznych.
5. Tworzenie działań o długotrwałych efektach i szerokim zasięgu.

1. Działania profilaktyczne

Podjęte działania dążyć powinny do ograniczenia problemów społecznych, poprzez wczesną interwencję oraz działania zapobiegawcze. Należy rozpoznać problem, dokonać prognozy rozwoju społeczności, zauważyć trendy rozwoju i potencjalne zagrożenia dla społeczności.

2. Wyrównywanie szans i podnoszenie jakości życia

Zasada wyrównywania szans i podnoszenia jakości życia odnosi się do całościowego spojrzenia na mieszkańców danego powiatu. Osobom wymagającym wsparcia społecznego należy umożliwić jednakowe szanse dla osiągnięcia zaspokojenia niezbędnych potrzeb życiowych. Należy pamiętać, że planowane działania powinny respektować zasadę pomocniczości (subsydiarności), zgodnie z którą w pierwszej kolejności potrzeby winny być

zaspakajane poprzez rodzinę, społeczność lokalną a następnie w dalszej kolejności przez gminę, powiat czy państwo.

3. Tworzenie nowych inicjatyw prospołecznych wspierających integrację społeczną.

Dość powszechną i dominującą metodą rozwiązywania problemów społecznych wśród klientów pomocy społecznej jest prezentacja postawy biernej i wycofanej. Dominuje postawa roszczeniowa lub bezradność. Natomiast rozwiązywanie problemów pojawiających się w społeczności lokalnej można zauważyć wśród ludzi, którzy są zaangażowani, aby je rozwiązać. Potrafią i chcą dokonać zmian. Charakterystyczne jest jednak to, iż inicjatywy takie powoli poupadają i bez dalszego wsparcia nie mają szans na zrealizowanie wielu ciekawych przedsięwzięć. Niewystarczające są działania związane z pomocą w uruchomieniu oraz sformalizowaniu przedsięwzięcia, dlatego potrzebna jest pomoc w dalszym funkcjonowaniu.

4. Wsparcie dla istniejących inicjatyw prospołecznych.

Wsparcie dla istniejących inicjatyw prospołecznych ma na celu dążenie do wzmocnienia potencjału lokalnych instytucji działających w sferze społecznej. Działalność wielu instytucji trzeciego sektora oparta jest o działalność wolontariatu. Zapewnia to zarówno możliwość zwiększenia zaangażowania społecznego mieszkańców jak i rozwój potencjału organizacji. Należy zauważyć, że znaczenie inicjatyw prospołecznych jest ogromne z punktu widzenia integracji społecznej, zaspakajania potrzeby przynależności.

5. Tworzenie działań o długotrwałych efektach i szerokim zasięgu.

Projektowanie działań powinno mieć charakter długotrwały. Nie powinno koncentrować się jedynie na rozwiązaniu doraźnym, ale zapewniać oddziaływanie projektu na kilka lat. Jednocześnie problemy społeczne mają wielowymiarowy charakter i ich rozwiązanie wymaga systemowych rozstrzygnięć oraz zintegrowanej współpracy instytucjonalnej. Oddziaływanie na poszczególne problemy społeczne pozwala i winno oddziaływać na inne sfery.

Ważnym etapem tworzenia strategii jest opracowanie analizy SWOT. Nazwa SWOT jest literowcem utworzonym z angielskich słów: Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu). SWOT zawiera określenie czterech grup czynników:

- 1) mocne strony: uwarunkowania wewnętrzne, które stanowią silne strony polityki społecznej, które należycie wykorzystane sprzyjać będą jej wzmocnieniu. Należy utrzymać je jako mocne, by oprzeć na nich dalszy rozwój;

- 2) słabe strony: uwarunkowania wewnętrzne, które stanowią słabe strony polityki społecznej i które niewyeliminowane będą ją osłabiać. Należy minimalizować ich działanie;
- 3) szanse: uwarunkowania zewnętrzne, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności powiatu, ale które mogą być traktowane jako szanse, i przy odpowiednio podjętych działaniach, wykorzystuje się jako czynniki sprzyjające rozwiązywaniu problemów społecznych;
- 4) zagrożenia: uwarunkowania zewnętrzne, które także nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności powiatu, ale mogą stanowić zagrożenie dla rozwiązywania problemów społecznych.

Analiza SWOT to popularne i skuteczne narzędzie kompleksowej analizy strategicznej wywodzące się z nauk ekonomicznych i teorii zarządzania.

Dla ustalenia priorytetów polityki społecznej w Powiecie Sępoleńskim wybrano 4 cele strategiczne, w obszarach dotyczących rozwiązywania problemów społecznych. W tym celu posłużono się poszczególnymi obszarami polityki społecznej.

Obszary te wybrano w następujący sposób:

1. Rozwój zintegrowanego systemu wsparcia rodziny.
2. Profesjonalne wsparcie dzieci pozbawionych opieki.
3. Ograniczanie zjawiska bezrobocia poprzez odpowiednią politykę rynku.
4. Polepszenie warunków życiowych osób z niepełnosprawnościami.
5. Rozwój zintegrowanego wsparcia osób starszych.

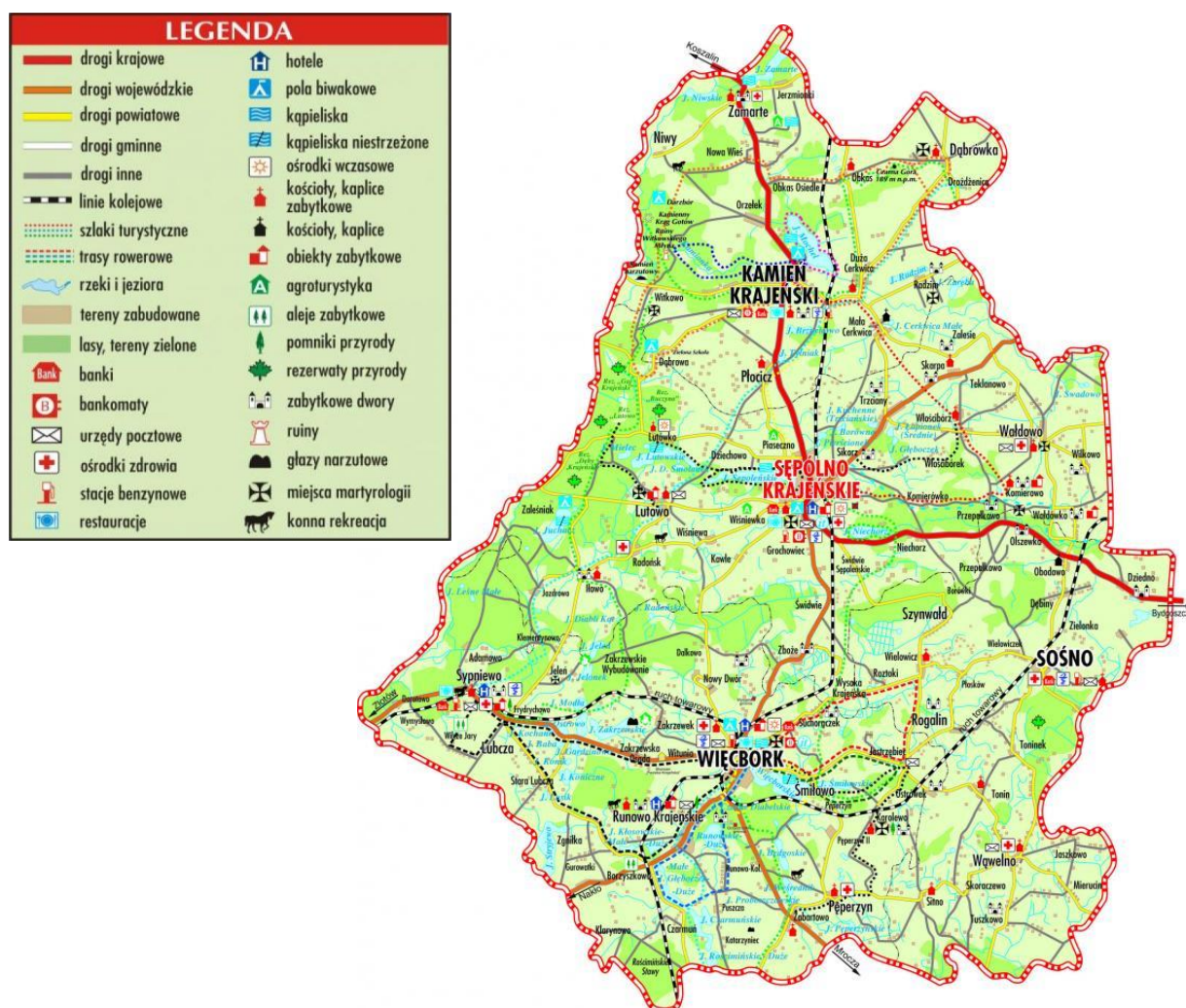
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Sępoleńskim na lata 2022-2030 stanowi dokument, będący podstawą do prowadzenia aktywnej polityki społecznej i przyczyni się do koordynacji działań instytucji samorządowych, pomocy społecznej i organizacji pozarządowych. Strategia jest podstawą skutecznego pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych z budżetu państwa i funduszy Unii Europejskiej, na realizację projektów ze sfery społecznej.

ROZDZIAŁ IV. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W POWIECIE SĘPOLEŃSKIM

1. Charakterystyka Powiatu Sępoleńskiego

Powiat Sępoleński został reaktywowany 01.01.1999 r. na mocy ustawy z dnia 24 lipca 1998 r. o wprowadzeniu zasadniczego, trójstopniowego podziału terytorialnego państwa. Powiat Sępoleński stanowi jednostkę strukturalną województwa kujawsko-pomorskiego i położony jest w północno-zachodniej jego części. Siedzibą powiatu jest miasto Sępólno Krajeńskie

Rysunek Nr 1. Mapa Powiatu Sępoleńskiego.

Źródło: Strona starostwa powiatowego - [Mapa Powiatu | Powiat Sępoleński \(powiat-sepolno.pl\)](http://MapaPowiatu.PowiatSepolno.pl)

1.1. Powierzchnia

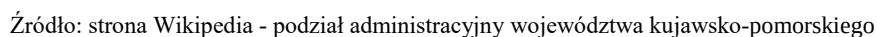
Powiat zajmuje powierzchnię 791 km². Pod względem powierzchni lokuje się na 11 miejscu wśród 23 powiatów i miast na prawach powiatów województwa. W skład reaktywowanego Powiatu Sępoleńskiego wchodzi cztery gminy: Sępólno Krajeńskie, Więcbork, Kamień Krajeński i Sośno na terenie, których leżą trzy miasta: Sępólno Krajeńskie, Więcbork i Kamień Krajeński.

Rysunek Nr 1. Mapa Powiatu Sępoleńskiego z podziałem na gminy.

Źródło: Strona starostwa powiatowego - www.powiat-sepolno.pl

Powiat Sępoleński pod względem liczby gmin i powierzchni należy do mniejszych powiatów województwa kujawsko-pomorskiego (jak wynika z rysunku nr 4). Teren powiatu sępoleńskiego zajmuje powierzchnię 79.109 ha, co stanowi 4,4% ogólnej powierzchni województwa kujawsko-pomorskiego.

a) w województwie kujawsko-pomorskim:

- z powiatem bydgoskim (w ramach powiatu z gminami: Koronowo i Sicienko)
- z powiatem nakielskim (w ramach powiatu z gminą Mroczka)
- z powiatem tucholskim (w ramach powiatu z gminami Gostycyn i Kęsowo)

b) w województwie pomorskim:

- z powiatem chojnickim (w ramach powiatu z gminą Chojnice)
- z powiatem człuchowskim (w ramach powiatu z gminami Debrzno i Człuchów)

c) w województwie wielkopolskim:

- z powiatem pilskim (w ramach powiatu z gminą Łobżenica)
- z powiatem złotowskim (w ramach powiatu z gminami: Lipka, Zakrzewo i Złotów)

Wszystkie powiaty, z którymi graniczy Powiat Sępoleński są większe zarówno pod względem zajmowanej powierzchni, jak i liczby mieszkańców.

Tabela Nr 1. Podstawowe informacje o powierzchni w rozbiu na poszczególne gminy Powiatu Sępoleńskiego

	Gmina	Miasto	Obszary wiejskie	Gmina	Miasto	Obszary wiejskie
Sępólno Krajeńskie	22 912	582	22 330	29,0%	42,2%	28,7%
Kamień Krajeński	16 331	365	15 966	20,6%	26,5%	20,5%
Więcbork	23 602	431	23 171	29,8%	31,3%	29,8%
Sośno	16 264	-	16 264	20,6%	-	20,9%
Powiat razem	79 109	1 378	77 731	100,0%	100,0%	100,0%
		1,7%	98,3%			

Źródło: Opracowanie PCPR na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego w Bydgoszczy

2. Społeczeństwo

2.1. Sytuacja demograficzna

Liczba ludności Powiatu Sępoleńskiego na dzień 31 grudnia 2020 roku wynosiła 40.826 osób, w tym 20.457 kobiet, co stanowi 50,11% mieszkańców oraz 20.369 mężczyzn co stanowi 49,89% mieszkańców. Najmniej mieszkańców ma gmina Sośno, najwięcej gmina Sępólno Kraj. W przeliczeniu na 1 km² Gmina Sośno – 30 osób, Gmina Kamień Krajeński – 42 osoby, Gmina Więcbork – 56 osób oraz Gmina Sępólno Krajeńskie – 59 osób. Powiat Sępoleński należy do jednych z najmniejszych pod względem liczby mieszkańców polskich powiatów.

W latach 2002-2020 liczba mieszkańców zmalała o 0,1%. Średni wiek mieszkańców wynosi 40,8 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski. Mieszkańcy Powiatu Sępoleńskiego zawarli w 2019 roku 188 małżeństw, co odpowiada 4,6 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to wartość porównywalna do wartości dla województwa kujawsko-pomorskiego oraz nieznacznie mniej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,8 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. Jest to wartość porównywalna do wartości dla województwa kujawsko-pomorskiego oraz nieznacznie więcej od wartości dla kraju. 30,5% mieszkańców Powiatu Sępoleńskiego jest stanu wolnego, 57,3% żyje w małżeństwie, 3,1% mieszkańców jest po rozwodzie, a 8,7% to wdowy/wdowcy. Powiat Sępoleński ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -4. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -0,10 na 1000 mieszkańców Powiatu Sępoleńskiego. W 2019 roku urodziło się 382 dzieci, w tym 48,2% dziewczynek i 51,8% chłopców. Średnia waga noworodków to 3.451 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,68 i jest nieznacznie mniejszy od średniej dla województwa oraz mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju. W 2019 roku 37,6% zgonów w Powiecie Sępoleńskim spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną

28,8% zgonów w Powiecie Sępoleńskim były nowotwory, a 8,5% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności Powiatu Sępoleńskiego przypada 9.4 zgonów. W 2019 roku zarejestrowano 501 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 630 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosiło dla Powiatu Sępoleńskiego -129. W tym samym roku 15 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 1 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 14.²

Tabela Nr 2. Liczba ludności w gminach Powiatu Sępoleńskiego, stan na 31.12.2020 r.

Gmina	Gmina	Miasto	Obszary wiejskie	Gmina %	Miasto %	Obszary wiejskie %
	Liczba mieszkańców			Liczba mieszkańców w sumie powiatowej		
Sępólno Krajeńskie	15.761	9.004	6.757	38,60	52,23	28,65
Kamień Krajeński	6.834	2.335	4.499	16,74	13,54	19,07
Więcbork	13.309	5.900	7.409	32,60	34,23	31,41
Sośno	4.922	-	4.922	12,06	-	20,87
Powiat razem	40.826	17.239	23.587	100	100	100
		42,23%	57,77%			

Źródło: Opracowanie PCPR na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego w Bydgoszczy

Tabela Nr 3. Ruch naturalny ludności na terenie Powiatu Sępoleńskiego w latach od 2016 r. do 2020 r. (na 1000 ludności)

Rok	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny
2016	9,12	9,39	-0,27
2017	10,57	8,66	1,91
2018	9,53	10,59	-1,07
2019	9,30	9,40	-0,10
2020	8,06	11,90	-3,84

Źródło: Opracowanie PCPR na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego w Bydgoszczy

Sytuacja demograficzna w 2020 r. kształtowała się pod wpływem pandemii wywołanej wirusem SARSCoV-2. Niski poziom urodzeń, wysoka liczba zgonów, wyraźnie mniejsza niż w latach ubiegłych liczba zawieranych małżeństw oraz zahamowanie imigracji do Polski pogłębiło obserwowaną od kilkunastu lat niekorzystną sytuację ludnościową Polski. W tej sytuacji w najbliższej perspektywie nie należy oczekiwać znaczących zmian zapewniających stabilny rozwój demograficzny. Trwający proces starzenia się ludności Polski będący wynikiem korzystnego zjawiska, jakim jest wydłużanie trwania życia i dalszego trwania życia, jest pogłębiany przez niski poziom dzietności. Obecnie indeks starości wynosi 121, tj. na 100

² https://www.polskawliczbach.pl/powiat_sepolenski

„wnuczków” (dzieci w wieku 0-14 lat) przypada 121 „dziadków” (osób w wieku 65 i więcej lat), a różnica w wielkości tych populacji wynosi 1,2 mln na niekorzyść dzieci (w miastach sięga 1,3 mln, a na terenach wiejskich nadal jest więcej dzieci – o 99 tys.). Indeks starości wzrasta z roku na rok (w 2019 r. wynosił 118), co w przyszłości będzie skutkowało zmniejszaniem się podaży pracy i utrudnieniami w systemie zabezpieczenia społecznego w wyniku wzrostu liczby i odsetka osób w starszym wieku.³

Proces starzenia się ludności postrzegany w wymiarze jednostkowym i społecznym stawia trudne wyzwania o wielopłaszczyznowym wymiarze, a więc nie tylko w sferze ekonomicznej, lecz również zdrowotnej i socjalnej. Polska, dla której prognozy rozwoju ludności są obecnie niesprzyjające, będzie musiała zmierzyć się ze wszystkimi problemami wynikającymi z niekorzystnych trendów demograficznych. Dotyczy to także regionów i mniejszych jednostek terytorialnych, szczególnie tych o najstarszej strukturze wieku mieszkańców, w których dodatkowo proces starzenia będzie się najbardziej pogłębiał.⁴

2.2. Migracje zagraniczne

Drugim, obok przyrostu naturalnego, czynnikiem wpływającym na zmianę liczby ludności są migracje ludności. Migracje zagraniczne to wyjazdy za granicę i przyjazdy do kraju w celu osiedlenia się (zamieszkania na stałe) lub na pobyt czasowy.

Przemieszczanie się ludności jest całkowicie naturalnym zjawiskiem i występowało we wszystkich czasach. Nasilenie się migracji może nastąpić m.in. z przyczyn złej sytuacji gospodarczej w miejscu zamieszkania (migracje ekonomiczne) lub sytuacji politycznej nie odpowiadającej migrującym (migracje polityczne).

Tabela Nr 4. Migracje na pobyt stały w latach od 2016 r. do 2020 r. Powiat Sępoleński

ROK	Saldo migracji; ogółem	Saldo migracji na 1000 osób; ogółem
2016	-121	-2,9
2017	-144	-3,5
2018	-155	-3,8
2019	-115	-2,8
2020	-186	-4,5

Źródło: Opracowanie PCPR na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego w Bydgoszczy

³ Informacje statystyczne GUS - Ludność. Stan i struktura oraz ruch naturalny w przekroju terytorialnym w 2020 r. Stan w dniu 31 XII

⁴ Informacje statystyczne GUS - Ludność. Stan i struktura oraz ruch naturalny w przekroju terytorialnym w 2020 r.

Saldo migracji zagranicznych to różnica liczby osób przybyłych w danym okresie do danej jednostki administracyjnej z zagranicy i liczby osób, które w tym okresie wyjechały z tej jednostki za granicę.

Dokonując analizy czasowych migracji zagranicznych w Powiecie Sępoleńskim można dostrzec, że w okresie prognozy liczba wymeldowań będzie znacznie przewyższać liczbę zameldowań. Badania wskazują, że poziom emigracji będzie systematycznie się zwiększał. Natomiast liczba zameldowań nie będzie podlegała znaczącej zmienności.

3. Wiek i struktura wykształcenia

Obserwowana od początku lat 90-tych poprawa sytuacji w zakresie umieralności korzystnie wpływa na długość trwania życia Polaków, przy czym nadal utrzymuje się duża różnica między trwaniem życia mężczyzn i kobiet.

Społeczeństwo województwa kujawsko-pomorskiego starzeje się. Obrazuje to m.in. coraz wyższy średni wiek mieszkańca województwa, który w 2018 r. dla mężczyzn wyniósł 39,2 lat, a dla kobiet 42,6 lat. Nadal osoby mieszkające na terenach wiejskich pozostawały młodsze od mieszkających w miastach. Średnio mężczyźni w miastach byli o 2,5 roku starsi niż mieszkający na wsi, a kobiety o 5,0 lat starsze. Różnice wieku między miejską i wiejską częścią populacji województwa obrazuje także coraz wyższa mediana wieku. W 2018 r. połowa mężczyzn w miastach miała więcej niż 40,2 lat, a połowa mieszkanek miast więcej niż 44,6 lat. Na terenach wiejskich mediana wieku mężczyzn wyniosła 37,8 lat, a kobiet 39,6 lat. O postępującym procesie starzenia się ludności województwa kujawsko-pomorskiego świadczą zmiany w strukturze wiekowej. W 2018 r., podobnie jak w latach wcześniejszych, zmniejszyła się liczebność młodszych grup wieku oraz wzrosła liczebność w grupach najstarszych. Analizując ekonomiczne grupy wieku zaobserwowano w porównaniu z 2017 r. ubytek ludności w wieku przedprodukcyjnym o 0,3% i osób w wieku produkcyjnym (mężczyźni 18-64 lata, kobiety 18-59 lat) o 1,2%. Populacja osób starszych w tym czasie zwiększyła się o 2,8% (do 436,5 tys. osób). Zmiany te miały wpływ na strukturę wieku ludności. W odniesieniu do 2017 r. udział ludności w wieku 0-17 lat zmniejszył się z 18,1% do 18,0%. Populacja osób w wieku produkcyjnym spadła z 61,5% do 60,9% ogółu ludności województwa. Natomiast odsetek osób w wieku poprodukcyjnym wzrósł z 20,4% w 2017 r. do 21,0% w 2018 r. W województwie w 2018 r. znacząco różniła się struktura wieku kobiet i mężczyzn.⁵

⁵ Procesy demograficzne w województwie kujawsko-pomorskim w 2018 r. Urząd Statystyczny w Bydgoszczy

Tabela Nr 5. Ludność Powiatu Sępoleńskiego w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym

WYSZCZEGÓLNIENIE	WARTOŚCI					
	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Stan ludności ogółem, w tym:	41.147	41.056	40.826			
kobiety	20.601	20.542	20.457			
mężczyźni	20.546	20.514	20.369			
Ludność w wieku przedprodukcyjnym ogółem	8.001	7.904	7.825	19,4%	19,3%	19,2%
Ludność w wieku produkcyjnym ogółem	25.220	25.019	24.695	61,3%	60,9%	60,5%
Ludność w wieku poprodukcyjnym ogółem	7.926	8.133	8.306	19,3%	19,8%	20,3%

Źródło: Opracowanie PCPR na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego w Bydgoszczy

W Powiecie Sępoleńskim występuje dość korzystna struktura demograficzna. Wysoki jest udział ludności w wieku przedprodukcyjnym i niższy w poprodukcyjnym. W 2020 roku odsetek ludności w wieku produkcyjnym jest na podobnym poziomie jak statystyka wojewódzka i wynosi 60,5% (w województwie 59,9%), zaś odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym jest o 1,2% wyższy od statystyki wojewódzkiej. Ze strukturą wieku powiązany jest wskaźnik obciążenia demograficznego, pokazujący liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym - dla Powiatu Sępoleńskiego wynosił on w 2020 roku 65,3%. Wg danych Głównego Urzędu Statystycznego przyrost naturalny w 2020 roku dla Powiatu Sępoleńskiego jest porównywalny (wyniósł -3,84 na 1000 ludności) do skali województwa (wynosi -3,60 na 1000 ludności).

Strategiczne warunki przyszłej polityki społecznej obejmować muszą m. in.: promocję zdrowia i funkcjonalnej sprawności starzejących się ludzi, zapewnienie świadczeń i usług dobrej jakości adresowanej do osób starszych, gwarantowanie bezpieczeństwa dochodowego ludziom starszym. Realizacja części z tych kierunków należy do samorządów powiatowych.

Analizując publikację cyfrową przygotowaną przez Eurostat — urząd statystyczny Unii Europejskiej, we współpracy z krajowymi urzędami statystycznymi, przetłumaczona na język polski przez GUS należy zauważyć, że więcej kobiet niż mężczyzn ma wyższe wykształcenie. Na niższych poziomach edukacji nie ma praktycznie żadnych różnic między dziewczynkami i chłopcami - obie płcie równie często osiągają ten sam poziom wykształcenia. Inaczej jednak sytuacja wygląda na wyższych poziomach wykształcenia. Udział kobiet i mężczyzn w wieku 25-64 lata którzy zakończyli naukę na poziomie podstawowym lub gimnazjalnym był niemal taki sam - 22% kobiet i 23% mężczyzn w 2017 r. Odsetek kobiet posiadających wykształcenie co najwyżej średnie (tj. ponadgimnazjalne lub policealne) był niższy niż odsetek mężczyzn - 44% w porównaniu do 48%. Prawdopodobnie taką można zaobserwować w niemal wszystkich krajach

członkowskich UE. Wykształcenie wyższe (na poziomie co najmniej licencjata lub inżyniera) zdobyło 33% kobiet w UE w porównaniu z 30% mężczyzn. Przewaga kobiet osiągających ten poziom wykształcenia występuje w niemal wszystkich państwach członkowskich, największa jest w krajach bałtyckich, Finlandii, Szwecji i na Słowenii.

Jak wynika z danych GUS, stan na dzień 31.12.2018 roku 10.110 mieszkańców Powiatu Sępoleńskiego była w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) (w tym 4.856 kobiet oraz 5.254 mężczyzn). Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku 9,1% ludności posiada wykształcenie wyższe, 2,8% wykształcenie policealne, 8,5% średnie ogólnokształcące, a 16,0% średnie zawodowe. Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymuje się 30,0% mieszkańców Powiatu Sępoleńskiego, gimnazjalnym 6,2%, natomiast 25,9% podstawowym ukończonym, 1,6% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej. W porównaniu do średniej krajowej mieszkańcy Powiatu Sępoleńskiego mają znacznie niższy poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w Powiecie Sępoleńskim największy odsetek ma wykształcenie podstawowe ukończone (30,4%) oraz zasadnicze zawodowe (20,2%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (40,1%) oraz podstawowe ukończone (21,3%).

4. Strefa gospodarcza

W zakresie instytucji i urządzeń z zakresu infrastruktury społecznej, mających bezpośredni wpływ na jakość życia mieszkańców, Powiat Sępoleński w większości wskaźników lokuje się na poziomie zbliżonym do przeciętnej (lub nieco niżej przeciętnej) dla województwa. Powiat Sępoleński jest w stanie zapewnić obsługę mieszkańcom na poziomie porównywalnym ze średnią wojewódzką. Korzystnym uwarunkowaniem jest zwarty kształt powiatu i łatwy dostęp do miast, które stanowią osłonę rozwoju infrastruktury i lokalne bieguny rozwoju. Powiat Sępoleński położony jest na przecięciu tras: Poznań - Gdynia oraz Warszawa - Bydgoszcz - Koszalin - Kołobrzeg.

W Powiecie Sępoleńskim w roku 2020 w rejestrze REGON zarejestrowane były 3.442 podmioty gospodarki narodowej, z czego 2.572 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 263 nowe podmioty, a 163 podmioty zostały wyrejestrowane. Na przestrzeni lat 2009-2017 najwięcej (431) podmiotów zarejestrowano w roku 2009, a najmniej (242) w roku 2016. W tym samym okresie najwięcej (729) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2009 roku, najmniej (163) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2020 roku. Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w powiecie sępoleńskim najwięcej (114) jest stanowiących

spółki cywilne. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (3 308) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników. 4,4% (151) podmiotów jako rodzaj działalności deklaruowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklaruowało 29,7% (1 022) podmiotów, a 65,9% (2 269) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w powiecie sępoleńskim najczęściej deklaruowanymi rodzajami przeważającej działalności są Budownictwo (26.3%) oraz Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (21.2%). W Powiecie Sępoleńskim w 2020 roku zarejestrowano 263 podmioty, natomiast 163 wyrejestrowano.⁶

Tabela Nr 6. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON

Powiat	Liczba ogółem zarejestrowanych podmiotów na terenie Powiatu Sępoleńskiego (zarejestrowane w rejestrze REGON)
	2020
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	151
Przemysł i budownictwo	1.022
Pozostała działalność	2.269
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	2.572

Źródło: https://www.polskawliczbach.pl/powiat_sepoleński

Pod względem stanu rozwoju miejskiej sieci osadniczej, powiat należy do powiatów o dosyć dobrych uwarunkowaniach rozwoju. Wskaźniki liczby miast na 100 km² powierzchni bezleśnej oraz liczby miast na 10.000 mieszkańców należą do największych w województwie (wskazują one na stosunkowo łatwy dostęp mieszkańców do infrastruktury zgromadzonej w miastach). Pewnym problemem jest stosunkowo niewielka przeciętna wielkość miasta w powiecie, co ogranicza rozwój niektórych elementów infrastruktury społecznej, handlu i usług.

Na terenie Powiatu Sępoleńskiego został utworzony Krajeński Park Krajobrazowy, którego atutem jest niezwykle ciekawie ukształtowany teren, liczne lasy i jeziora, nad którymi położone są liczne ośrodki wczasowe.

⁶ https://www.polskawliczbach.pl/powiat_sepoleński

5. Gospodarstwa domowe i źródła utrzymania

Sytuacja materialna stanowi tradycyjnie podstawowy element analiz dotyczących standardu i jakości życia ludności.

W 2020 roku w Powiecie Sępoleńskim oddano do użytku 167 mieszkań. Na każdych 1000 mieszkańców oddano więc do użytku 4,09 nowych lokali. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa kujawsko-pomorskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. Całkowite zasoby mieszkaniowe w Powiecie Sępoleńskim to 12.473 nieruchomości. Na każdych 1000 mieszkańców przypadają zatem 304 mieszkania. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa kujawsko-pomorskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. 58,7% mieszkań zostało przeznaczonych na cele indywidualne, 41,3% na sprzedaż lub wynajem. Przeciętna liczba pokoi w nowo oddanych mieszkaniach w Powiecie Sępoleńskim to 3,91 i jest nieznacznie mniejsza od przeciętnej liczby izb dla województwa kujawsko-pomorskiego oraz nieznacznie większa od przeciętnej liczby pokoi w całej Polsce. Przeciętna powierzchnia użytkowa nieruchomości oddanej do użytkowania w 2020 roku w Powiecie Sępoleńskim to 91,20 m² i jest porównywalna do przeciętnej powierzchni użytkowej dla województwa kujawsko-pomorskiego oraz porównywalna do przeciętnej powierzchni nieruchomości w całej Polsce. Biorąc pod uwagę instalacje techniczno-sanitarne 96,46% mieszkań przyłączonych jest do wodociągu, 93,71% nieruchomości wyposażonych jest w ustęp spłukiwany, 91,01% mieszkań posiada łazienkę, 74,91% korzysta z centralnego ogrzewania, a 24,17% z gazu sieciowego.⁷

Jak wynika z danych GUS w 2019 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Powiecie Sępoleńskim wynosiło 3.977,99 zł, co odpowiadało 76,80% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Natomiast przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w Powiecie Sępoleńskim w 2020 roku wyniosło 4.308,57 zł, w porównaniu do przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100) - wynosiło 78,0%. W Powiecie Sępoleńskim 29,3% aktywnych zawodowo mieszkańców pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 34,4% w przemyśle i budownictwie, a 9,7% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 3,8% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości). W roku 2020 w rejestrze REGON zarejestrowane były 3.442 podmioty gospodarki narodowej, z czego 2.572 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 263 nowe

⁷ https://www.polskawliczbach.pl/powiat_sepolenski

podmioty, a 163 podmioty zostały wyrejestrowane. Na przestrzeni lat 2009-2017 najwięcej (431) podmiotów zarejestrowano w roku 2009, a najmniej (242) w roku 2016. W tym samym okresie najwięcej (729) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2009 roku, najmniej (163) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2020 roku. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Powiecie Sępoleńskim najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są Budownictwo (26,3%) oraz Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (21,2%).⁸

6. Placówki oświatowe

Na terenie Powiatu Sępoleńskiego funkcjonują placówki oświatowe, których organem prowadzącym jest gmina:

Gmina Sępólno Krajeńskie:

- Szkoła Podstawowa nr 1 w Sępólnie Krajeńskiej;
- Szkoła Podstawowa nr 3 w Sępólnie Krajeńskiej;
- Szkoła Podstawowa w Lutowie;
- Szkoła Podstawowa w Wałdowie;
- Szkoła Podstawowa w Zbożu;
- Szkoła Podstawowa w Zalesiu;
- Szkoła Podstawowa w Wiśniewie;
- Przedszkole Nr 1 w Sępólnie Krajeńskiej;
- Przedszkole Nr 2 w Sępólnie Krajeńskiej;

Gmina Więcbork:

- Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi w Jastrzębcu;
- Szkoła Podstawowa w Pęperzynie;
- Szkoła Podstawowa w Runowie;
- Szkoła Podstawowa w Sypniewie;
- Szkoła Podstawowa Nr 1 w Więcborku;
- Szkoła Podstawowa Nr 2 w Więcborku;
- Szkoła Podstawowa w Zakrzewku;
- Przedszkole Gminne „NIEZAPOMINAJKA” w Więcborku (przy którym od 01.09.2018 r. działa Klub Dziecięcy).

Gmina Kamień Krajeński:

- Szkoła Podstawowa w Dużej Cerkwicy;

⁸ https://www.polskawliczbach.pl/powiat_sepolenski

- Szkoła Podstawowa w Zamartem;
- Zespół Szkolno-Przedszkolny Szkoły Podstawowej i Przedszkola Samorządowego w Kamieniu Krajeńskim;
- Zespół Szkolno-Przedszkolny Szkoły Podstawowej i Przedszkola Samorządowego w Kamieniu Krajeńskim Szkoła Filialna w Płociczu;

Gmina Sośno:

- Szkoła Podstawowa w Sośnie;
- Szkoła Podstawowa w Wąwelnie;
- Szkoła Podstawowa w Przepalkowie;
- Samorządowe Przedszkole w Sośnie.

Natomiast w gestii powiatu jest prowadzenie szkół ponadpodstawowych oraz specjalnych. Na terenie powiatu funkcjonują 4 szkoły ponadpodstawowe:

- Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Więcborku;
- Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Sępólnie Krajeńskim, (w skład których wchodzi Technika i Szkoły Branżowe);
- Liceum Ogólnokształcące w Więcborku;
- Liceum Ogólnokształcące w Sępólnie Krajeńskim

oraz 1 Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, w skład którego wchodzi: szkoła podstawowa, szkoła przysposabiająca do pracy, internat – w Sępólnie Krajeńskim (9 oddziałów), szkoła podstawowa, szkoła przysposabiająca do pracy – w Więcborku (3 oddziały) oraz grupy rewalidacyjno – wychowawcze – w Kamieniu Krajeńskim (2 oddziały).

Na terenie Powiatu Sępoleńskiego funkcjonuje również Uniwersytet Trzeciego Wieku w Sępólnie Krajeńskim, który prowadzony jest przez Stowarzyszenie "Duże Różowe Słońce", a funkcjonuje on pod naukowym patronatem Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy. Uniwersytet Trzeciego Wieku jest placówką dydaktyczną dla osób w wieku poprodukcyjnym, zwanym trzecim wiekiem. Celem działania jest poprawa jakości życia osób starszych.

7. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

Na terenie Powiatu Sępoleńskiego funkcjonuje Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sępólnie Kraj., jej celem jest udzielanie pomocy psychologiczno – pedagogicznej, w tym również logopedycznej dzieciom i młodzieży. Udzielenie pomocy w wyborze kierunku

kształcenia i zawodu oraz udzielanie rodzicom i nauczycielom pomocy psychologiczno-pedagogicznej związanej z wychowaniem i kształceniem dzieci i młodzieży.

Poradnia realizuje swoje zadania poprzez prowadzenie działalności diagnostycznej, terapeutycznej, doradczej oraz profilaktycznej w środowisku, a w szczególności:

1) w zakresie diagnozy:

- prowadzi badania dzieci zgłaszających się do poradni;
- dokonuje diagnozy potrzeb edukacyjnych, odchyleń i zaburzeń rozwojowych dzieci i młodzieży;
- kwalifikuje do odpowiednich form pomocy psychologiczno-pedagogicznej, profilaktyczno-wychowawczej, kształcenia specjalnego i resocjalizacji;
- wykonuje zadania dotyczące wydawania orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, a także orzeczeń o potrzebie nauczania indywidualnego dzieci z autyzmem, dzieci niesłyszących i słabo słyszących oraz niewidomych i słabo widzących;

2) w zakresie terapii:

- prowadzi różnego rodzaju formy terapii psychologicznej, pedagogicznej i logopedycznej w stosunku do dzieci i młodzieży;
- inspiruje działalność terapeutyczną w przedszkolach, szkołach i innych placówkach;
- udziela konsultacji i innych form pomocy merytorycznej w tym zakresie;

3) w zakresie doradztwa:

- prowadzi doradztwo psychologiczne, pedagogiczne dla dzieci i młodzieży, rodziców i nauczycieli;
- wyrabia u młodzieży umiejętność racjonalnego wyboru kierunku kształcenia i zawodu;

4) w zakresie profilaktyki zaburzeń rozwojowych i trudności wychowawczych:

- wspiera rodzinę, szkołę;
- popularyzuje wiedzę psychologiczną i pedagogiczną;
- rozwija umiejętności wychowawcze;
- inicjuje różnorodne formy pracy wychowawczej w środowisku szkolnym i pozaszkolnym dzieci i młodzieży.

Wsparcie udzielone rodzinom, dzieciom i młodzieży przez Poradnię na przełomie lat 2016-2020 przedstawiają poniższe tabele.

Tabela Nr 7. Wsparcie udzielane przez Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną w Sępólnie Krajeńskim w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	Rok szkolny 2015/2016	Rok szkolny 2016/2017	Rok szkolny 2017/2018	Rok szkolny 2018/2019	Rok szkolny 2019/2020
Ilość przyjętych dzieci i młodzieży	1227	1065	1138	1060	892
Ilość diagnoz:					
- psychologicznych	751	683	683	635	437
- pedagogicznych	739	486	611	565	445
- logopedycznych	447	366	466	361	230
- lekarskie	203	174	152	204	156
Terapie:					
- psychologiczne	37	64	100	90	71
- pedagogiczne	3	7	19	27	24
- logopedyczne	8	36	148	177	104
- inne zajęcia o charakterze terapeutycznym	0	1	3	1	3
- socjoterapia	1	3	2	1	1
- terapia dla uczniów zdolnych	0	4	16	8	11
Opinie o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju	12	17	20	19	14

Źródło: Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Sępólnie Krajeńskim

Tabela Nr 8. Liczba wydanych orzeczeń przez Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną w Sępólnie Krajeńskim ze względu na powód jego wydania w latach 2016-2020 dla mieszkańców Powiatu Sępoleńskiego

Powód wydania orzeczenia	Rok szkolny 2015/2016	Rok szkolny 2016/2017	Rok szkolny 2017/2018	Rok szkolny 2018/2019	Rok szkolny 2019/2020
dla niesłyszących i słabo słyszących	4	7	5	6	4
dla niewidomych i słabo widzących	4	6	2	13	11
z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim	57	33	34	43	32
z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym	29	14	15	18	14
z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim	15	8	9	15	5
z niepełnosprawnościami sprzężonymi	10	16	13	25	24
dla zagrożonych niedostosowaniem społecznym	11	13	12	13	12
o potrzebie nauczania indywidualnego	45	46	34	29	22
indywidualne przygotowanie przedszkolne	2	0	0	2	0
z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją	12	13	7	14	11
z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	10	12	12	20	17

Źródło: Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Sępólnie Krajeńskim.

Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna na przestrzeni 5 ostatnich lat najczęściej udzielała wsparcia w formie poradnictwa psychologicznego – 3.189 porad oraz poradnictwa pedagogicznego – 2.846 porad. Natomiast największym wsparciem terapeutycznym zostało objętych: terapią logopedyczną – 473 osoby i terapią psychologiczną – 361 osób. Dodatkowo Poradnia w latach 2015-2020 wydała 82 opinie o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju. W porównaniu z danymi z poprzedniego programu zauważalny jest wzrost o 70 % wydanych opinii. Jednocześnie Poradnia wydała najwięcej orzeczeń dla osób z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim – 199 oraz orzeczeń o potrzebie nauczania indywidualnego – 176 orzeczeń. W porównaniu z danymi z poprzedniego programu zauważalny jest wzrost wydanych orzeczeń dla osób zagrożonych niedostosowaniem społecznym, z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją i z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera ponad 100 %.

Od roku szkolnego 2019/2020 oferta poradni poszerzyła się o diagnozę i terapię zaburzeń integracji sensorycznej u dzieci. Sala Integracji Sensorycznej ma na celu poprawę funkcjonowania ośrodkowego układu nerwowego odpowiedzialnego za odbiór i przetwarzanie bodźców zmysłowych.

8. Mieszkania chronione

Mieszkania chronione są formą środowiskowej pomocy zapewniającą odpowiednie wsparcie w środowisku, umożliwiającą samodzielne życie osobiste, osobie która ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę, potrzebuje wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymaga usług w zakresie świadczonym przez jednostkę całodobowej opieki. Mieszkania chronione przeznaczone są także dla osób z zaburzeniami psychicznymi, osób opuszczających rodzinę zastępczą, placówkę opiekuńczo – wychowawczą, młodzieżowy ośrodek wychowawczy, zakład dla nieletnich i uchodźców. Na terenie Powiatu Sępoleńskiego znajdują się mieszkania chronione, 4 prowadzone przez powiat. W 2019 r. zostało utworzone przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie mieszkanie chronione treningowe dla osób usamodzielnionych opuszczających pieczę zastępczą. Mieszkanie to znajduje się na II piętrze w budynku położonym w Więcborku przy Alei 600-lecia 9. Przeznaczone jest dla 2 osób, które mają do dyspozycji własny pokój oraz kuchnię, korytarz, łazienki wraz z WC. Ponadto mieszkanie zostało wyposażone w meble, sprzęt gospodarstwa domowego oraz inne wyposażenie niezbędne do prawidłowego funkcjonowania samodzielnego gospodarstwa domowego oraz w instalację wodociągową, kanalizacyjną, elektryczną, centralnego ogrzewania. Mieszkanie chronione treningowe ma na celu zapewnienie usług bytowych oraz nauki, jak również rozwijanie lub utrwalanie samodzielności, sprawności

w zakresie samoobsługi, pełnienia ról społecznych w integracji ze społecznością lokalną w celu umożliwienia prowadzenia samodzielnego życia, przez osoby usamodzielnione opuszczające pieczę zastępczą i będące w wieku 18-25 lat oraz pochodzące z terenu powiatu sępoleńskiego lub zameldowane na terenie powiatu sępoleńskiego. W 2020 roku w mieszkaniu przebywały 2 osoby. Wychowankowie byli objęci wsparciem opiekuna mieszkania, psychologa oraz pracownika socjalnego.

W 2020 r., w budynku Domu Pomocy Społecznej dla Osób Przewlekłe Somatycznie Chorych prowadzone były 3 mieszkania chronione dla 13 seniorów. Mieszkania chronione są alternatywą dla instytucjonalnych form pomocy. Ich głównym zadaniem jest wykształcenie w osobach objętych wsparciem umiejętności samodzielnego życia w środowisku poprzez udział w treningach dostosowanych do indywidualnych potrzeb Mieszkańca.

Ponadto Gmina Sępólno Krajeńskie posiada dwa mieszkania chronione, które zarządzeniami Burmistrza Sępólna Krajeńskiego (Nr Or.0050.1.99.2014 z dnia 14 października 2014r., i Nr Or. 0050.1.14.2017 z dnia 14 lutego 2017r.) zostały oddane Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim do bezpłatnego użytkowania z przeznaczeniem na mieszkania chronione.

1. mieszkanie w Sępólnie Krajeńskim, które przeznaczone jest:

- dla osoby lub rodziny, która ze względu na trudną sytuację życiową, przemoc w rodzinie, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebuje wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymaga usług w zakresie świadczonego przez jednostkę całodobowej opieki;
- osobie z zaburzeniami psychicznymi;
- osobie opuszczającej pieczę zastępczą lub młodzieżowy ośrodek wychowawczy oraz zakład dla nieletnich.

2. mieszkanie w Wałdowie, które przeznaczone jest:

- dla osób, które ze względu na trudną sytuację życiową nie mają możliwości powrotu do ostatniego stałego miejsca zamieszkania.

Powyższe mieszkania mają charakter rotacyjny, a okres na jaki są przydzielane zależy od indywidualnej sytuacji osoby.

9. Świetlice środowiskowe/terapeutyczne

Świetlica środowiskowa jest to ośrodek użyteczności publicznej, wspierający lokalną społeczność w procesie wychowywania dzieci i młodzieży. Działania świetlic środowiskowych najczęściej ukierunkowane są na dzieci i młodzież wywodzące się z rodzin patologicznych lub mających trudną sytuację materialną. Podstawowym celem działania świetlic jest stworzenie dzieciom bezpiecznego miejsca i możliwości spędzenia czasu wolnego, a także doraźnej pomocy w rozwiązywaniu podstawowych trudności funkcjonowania społecznego, szkolnego, osobistego i emocjonalnego.

Na terenie Powiatu Sępoleńskiego funkcjonują 3 Świetlice środowiskowe/terapeutyczne:

- 1) Świetlica środowiskowa „Promyczek” w Kamieniu Krajeńskim,
- 2) Świetlica terapeutyczna w Sępólnie Krajeńskim,
- 3) Świetlica środowiskowa „UŚMIECH” w Więcborku.

10. Ośrodki Pomocy Społecznej

Świadczenia z zakresu pomocy społecznej w głównej mierze są zadaniem gmin, realizowanym przez gminne i miejsko-gminne ośrodki pomocy społecznej jako zadania własne i zadania z zakresu administracji rządowej. W Powiecie Sępoleńskim na terenie każdej gminy funkcjonuje ośrodek pomocy społecznej - ogółem 4:

- 1) Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim;
- 2) Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Więcborku;
- 3) Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamieniu Krajeńskim;
- 4) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sośnie.

Kadra ośrodków pomocy społecznej na koniec 2019 roku wynosiła – 157 osób, natomiast na koniec 2020 roku wynosiła - 147 osoby (wg sprawozdań MPiPS-03 za 2019 r. oraz 2020 r.), z tej liczby w 2020 r.:

- kierownicy ośrodków pomocy społecznej	4 osoby,
- zastępcy kierowników	1 osoby,
- kierownicy działu/sekcji	4 osoby,
- pracownicy socjalni	29 osób,
- starszy specjalista pracy z rodziną	1 osoba,
- aspirant pracy socjalnej	3 osoba,
- konsultant	2 osoba,

- koordynator ds. komputeryzacji w pomocy społecznej 1 osoba,
- pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze 53 osoby,
- pozostali pracownicy 49 osoby.

W 2018 roku 4,8%, w 2019 roku 4,14% oraz 2020 roku 3,73% mieszkańców Powiatu Sępoleńskiego otrzymało świadczenie z ośrodków pomocy społecznej. Największy wskaźnik w 2020 roku odnotowano w Gminie Sośno – ze świadczeń pomocy społecznej skorzystało – 5,57% mieszkańców. Najmniejszy odsetek klientów ops zamieszkuje w Gminie Sępólno Kraj. w 2020 r. - 3,10% mieszkańców.

Realizację zadań własnych w latach 2018 - 2020 w poszczególnych gminach Powiatu Sępoleńskiego obrazują tabele nr 8, 9 oraz 10.

Tabela Nr 9. Udzielone świadczenia - zadania własne i wydatki gmin w latach 2018 - 2020 (z podziałem na gminy)

Lp.	OPS	Liczba osób, którym przyznano świadczenie			Kwota świadczeń w zł			Liczba rodzin korzystających ze świadczeń		
		2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020
1	Sępólno Kraj.	630	531	488	1.378.266	1.325.796	1.304.972	426	406	404
2	Więcbork	615	559	492	1.551.175	1.634.265	1.549.542	420	406	354
3	Kamień Kraj.	432	349	270	660.480	578.260	630.682	210	196	164
4	Sośno	283	252	274	499.926	455.996	423.959	186	162	163
	Razem	1.960	1.691	1.524	4.089.847	3.994.317	3.909.155	1.242	1.170	1.085

Źródło: Opracowanie PCPR, dane z OPS - sprawozdania MPiPS-03

Tabela Nr 10. Zadania własne gmin ogółem realizowane przez OPS-y w latach 2018 - 2020 r.

	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie			Liczba rodzin		
	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Zasiłki stałe - ogółem	150	127	131	148	145	130
W tym przyznany dla osoby: samotnie gospodarującej	112	117	109	112	117	109
pozostającej w rodzinie	38	31	22	36	29	21
Zasiłki okresowe - ogółem	390	337	326	378	333	322
w tym przyznane z powodu :						
bezrobocia	305	265	271	297	263	268
długotrwałej choroby	29	34	23	29	34	22
niepełnosprawności	70	51	36	65	49	36
Schronienie	9	13	14	9	13	14

Posilek	949	758	562	489	402	309
w tym dla: dzieci	718	563	419	339	283	214
Usługi opiekuńcze ogółem	244	220	252	238	243	244
w tym: specjalistyczne	1	2	0	1	2	0
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	9	5	2	9	5	2
Sprawienie pogrzebu	4	0	1	4	0	1
Inne zasiłki celowe i w naturze ogółem	0	692	766	770	682	745
w tym zasiłki specjalne celowe	0	281	283	325	279	279
Poradnictwo Specjalistyczne (prawne, psychologiczne, rodzinne)	x	x	x	277	239	186
Praca socjalna	x	x	x	1.504	1.507	1.439

Źródło: Opracowanie PCPR, dane z OPS -sprawozdania MPiPS-03.

Tabela Nr 11. Usługi opiekuńcze świadczone przez gminy latach 2018 – 2020

OPS	Liczba osób, którym przyznano usługi opiekuńcze		
	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Sępólno Kraj.	98	98	111
Więcbork	74	79	71
Kamień Kraj.	39	38	35
Sośno	33	35	35
Razem	244	250	252

Źródło: Opracowanie PCPR, dane z OPS -sprawozdania MPiPS-03

W 2020 r. gminy z zakresie zadań własnych ogółem przyznały – 1.314 zasiłków stałych (świadczeń), w 2019 r. – 1.380 natomiast w 2018 r. – 1.373. Jednocześnie przyznano zasiłki okresowe w 2020 r. – 1.740, w 2019 r. – 1.773, natomiast w 2018 r. – 1.992, w tym najwięcej z powodu bezrobocia w 2020 r. – 1.445 (83,05%), w 2019 r. – 1.389 (78,34%), natomiast w 2018 r. – 1.606 (80,62%), z tytułu niepełnosprawności w 2020 r. – 162 (9,31%), w 2019 r. – 239 (13,48%), natomiast 2018 r. - 266 (13,35%), a z tytułu długotrwałej choroby w 2020 r. – 71 (4,08%), w 2019 r. – 91 (5,13%), natomiast w 2018 r.- 55 (2,76%), z tytułu możliwości utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego w 2020 r. – 2 (0,11%), w 2019 r. – 0, natomiast 2018 r. - 3 (0,15%) oraz innego powodu w 2020 r. – 60 (3,45%), w 2019 r. – 54 (3,05%), natomiast 2018 r. - 62 (3,11%). W zakresie świadczeń zleconych udzielono ogółem w 2020 r. – 5.546, w 2019 r. – 5.684,

natomiast w 2018 r. – 5.407 świadczeń w ramach specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi.⁹

Najczęstszą przyczyną przyznawania przez OPS-y pomocy jest bezrobocie. Z tego powodu wsparcie otrzymało w 2018 r. - 571 rodzin, w 2019 r. - 891 rodzin, w 2020 r. - 487 rodzin, natomiast, z powodu ubóstwa pomocą objęto w 2018 r. - 550 rodzin, w 2019 r. - 477 rodzin, w 2020 r. – 434 rodzin, z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby pomoc skierowano w 2018 r. - 823 rodzin, w 2019 r. do 804 rodzin, w 2020 r. do 724 rodzin, natomiast z powodu niepełnosprawności w 2018 r. - 611 rodzin, w 2019 r. – 570, w 2020 r. – 520 rodzin. Zaznaczyć należy, że niektóre rodziny, którym udzielono pomocy, otrzymały pomoc z różnych powodów jednocześnie. Powody przyznania pomocy w Powiecie Sępoleńskim przez OPS-y obrazuje poniższa tabela.

Tabela Nr 12. Powody przyznania pomocy przez OPS-y w latach 2018 - 2020

Powód trudnej sytuacji życiowej	Ogółem rodzin			Liczba osób w rodzinach		
	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Ubóstwa	550	477	434	1.457	1.140	974
Sieroctwo	1	4	2	2	6	2
Bezdomność	15	22	24	16	22	24
Potrzeba ochrony macierzyństwa	109	81	64	565	411	316
w tym: potrzeba ochrony wielodzietności	79	88	39	451	340	224
Bezrobocie	571	891	487	1.787	1.516	1.351
Niepełnosprawność	611	570	520	1.466	1.279	1.078
Długa lub ciężka choroba	823	804	724	1.951	1.628	1.511
Bezradność w sprawach opiek.-wychow. i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	140	119	136	569	762	513
w tym						
Rodziny niepełne	79	71	71	274	260	224
Rodziny wielodzietne	38	24	31	228	173	174
Przemoc w rodzinie	41	36	32	147	99	104
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	1	0	2	1	25	5
Alkoholizm	143	140	139	287	198	250
Narkomania	3	4	1	8	56	1
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	8	7	11	15	9	16

⁹ Sprawozdania roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych w naturze i usługach MPiPS-03

Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	0	0	8	0	1	9
Zdarzenie losowe	13	6	2	13	11	4
Sytuacja kryzysowa	2	3	58	1	5	242
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	15	0	14	72	0	39

Źródło: Opracowanie PCPR, dane z OPS -sprawozdania MPiPS-03

Na terenie Powiatu Sępoleńskiego nie funkcjonują schroniska/noclegownie, ogrzewalnie oraz jadłodajnie dla osób bezdomnych. Udzielanie pomocy osobom bezdomnym jest zadaniem własnym gminy. Opierając się na danych z ośrodków pomocy społecznej można zauważyć, że skala problemu bezdomności na terenie Powiatu Sępoleńskiego jest niska. Natomiast, jeżeli zachodzi potrzeba udzielenia schronienia, gminy zawierają porozumienia/umowy z podmiotami na terenie innego powiatu. Zauważyć należy, że głównych przyczyn bezdomności należy upatrywać w sytuacji społeczno-ekonomicznej, której efektem jest wzrastające bezrobocie, pogłębiające się zjawisko ubóstwa. Bezdomność jest też skutkiem różnych patologii, zaburzeń psychicznych i osobowościowych tj. alkoholizmu, przestępczości, rozwodów lub rozpadów więzi nieformalnych, braku opieki ze strony osób najbliższych i przemocy w rodzinach. Istnieją także prawne przyczyny bezdomności, które dotyczą głównie eksmisji za długi i zaległości w opłatach.

11. Ochrona zdrowia

Zdrowie jest nieodłącznym i niezwykle ważnym aspektem życia człowieka. Uznawane za najwyżej cenioną wartość, która stanowi podstawę do osiągania życiowych celów. Nie bez znaczenia jest istotny wpływ zdrowia na wielorakie aspekty życia jednostki, a tym samym całego społeczeństwa.

Na terenie Powiatu Sępoleńskiego funkcjonuje jeden szpital - Szpital Powiatowy im. dr Adama Gacy i dr Józefa Łaskiego NZOZ prowadzony przez NOVUM-MED. Sp. z o.o. w Więcborku. Głównym celem szpitala jest udzielanie świadczeń zdrowotnych mających służyć: zachowaniu, ratowaniu, przywracaniu i poprawie zdrowia ludności, w efekcie prowadzonej działalności leczniczej, profilaktycznej oraz poprzez ukierunkowywanie pacjentów na zachowania prozdrowotne. Świadczenia realizowane są przez wykwalifikowaną kadrę zapewniającą w pełni profesjonalną i kompleksową opiekę wszystkim pacjentom. Szpital w ramach umów zawartych z Narodowym Funduszem Zdrowia prowadzi zabiegi fizjoterapeutyczne, jak również badania w: Pracowni Diagnostyki Laboratoryjnej, Pracowni Obrazowej RTG i USG, Pracowni Spirometrii, Pracowni Endoskopii, Pracowni Nieinwazyjnej

Diagnostyki Kardiologicznej, Pracowni Fizjoterapii, Pracowni Tomografii Komputerowej. Dodatkowo szpital prowadzi poradnie m.in.: psychologiczna, rehabilitacji, zdrowia psychicznego.

Poza szpitalem na terenie Powiatu Sępoleńskiego działają następujące jednostki organizacyjne, które realizują zadania z zakresu rehabilitacji zdrowotnej¹⁰:

1) Gmina Sępólno Krajeńskie:

- Zespół Diagnostyczno-Leczniczy BONUS-PLUS Sp. z o. o. w Sępólnie Krajeńskim,
- Centrum Medyczne SPAMED Kuczyński i Wspólnicy Spółka Jawna w Sępólnie Krajeńskim,
- Ośrodek Zdrowia w Wałdowie i Radońsku prowadzony przez Centrum Medyczne SPAMED z Sępólna Krajeńskiego,
- "Doktor" Spółka z o. o. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Sępólnie Krajeńskim,
- CARITAS Diecezji Bydgoskiej – Stacja Opieki Długoterminowej CARITAS w Sępólnie Krajeńskim,
- VITALABO – Laboratoria Medyczne Sp. z o. o. – Punkt Pobrań w Sępólnie Krajeńskim,
- Poradnia Zdrowia Psychicznego, Poradnia Ginekologiczno-Położnicza, Poradnia Reumatologiczna, Zespół Specjalistyczny Ratownictwa Medycznego, Gabinet Diagnostyczno-Zabiegowy w zakresie Ginekologiczno-Położniczym w Sępólnie Krajeńskim – komórki organizacyjne NOVUM-MED Sp. z o. o.,
- NZOZ „JANTAR” Ośrodek Terapii Uzależnień i Współuzależnienia, prowadzony przez Stowarzyszenie Klub Abstynenta „JANTAR” w Sępólnie Krajeńskim,
- Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Sępólnie Krajeńskim,
- IZOMED – Zakład Rehabilitacji Izabela Sawicka w Sępólnie Krajeńskim,
- Lucyna Suchomska Gabinet Rehabilitacji i Terapii Manualnej w Sępólnie Krajeńskim;

2) Gmina Więcbork:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Ars Medica” Poradnie Specjalistyczne s. c. Dominika i Michał Bryczkowsky w Więcborku,
- Gminne Centrum Medyczne PROVITA Spółka z o.o. w Więcborku z filią w Sypniewie,
- Centrum Medyczne FAMILIA Sp. z o. o. w Więcborku
- VITALABO – Laboratoria Medyczne Sp. z o. o. – Punkt Pobrań w Więcborku;
- AKSEL-MED Specjalistyczne Sklepy Medyczne – Oddział w Więcborku;

3) Gmina Kamień Krajeński:

¹⁰ <https://rpwdl.csioz.gov.pl>.

- Samodzielna Publiczna Miejsko – Gminna Przychodnia w Kamieniu Krajeńskim
- Zespół Podstawowy Ratownictwa Medycznego – komórka organizacyjna NOVUM-MED Sp. z o. o.;

4) Gmina Sośno:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Zdrowie” Ghazwan Haj Bakri w Sośnie z filią w Wąwelnie.

W Powiecie Sępoleńskim funkcjonuje 12 aptek oraz 2 punkty apteczne. W 2020 roku statystycznie na jedną aptekę przypadło 3.402 mieszkańców powiatu, o 69 mniej osób niż w województwie (3.471).

12. Przestępczość

Oceniając stan bezpieczeństwa mieszkańców Powiatu Sępoleńskiego należy stwierdzić, że w dużym stopniu istnieją zagrożenia rodzajami przestępstw występującymi najczęściej w naszym powiecie tj. o charakterze kryminalnym, przeciwko mieniu, o charakterze gospodarczym, przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i w komunikacji (również drogowe), przeciwko rodzinie i opiece, przeciwko wolności, przeciwko życiu i zdrowiu.

Tabela Nr 13. Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych w Powiecie Sępoleńskim w latach 2018-2020

Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych	2018 r.	2019 r.	2020 r.
o charakterze kryminalnym	549	413	413
o charakterze gospodarczym	77	84	105
przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji - drogowe	101	134	91
przeciwko życiu i zdrowiu	14	13	11
przeciwko mieniu	187	219	224
przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania, wolności seksualnej i obyczajności razem	28	43	50
przeciwko rodzinie i opiece	247	98	72
przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji	108	141	94

Źródło: Komenda Wojewódzka Policji w Bydgoszczy

Na terenie Powiatu Sępoleńskiego funkcjonuje Komenda Powiatowa Policji w Sępólnie Krajeńskim (KPP), w skład której wchodzi 2 wydziały, tj.:

1. Wydział Kryminalny

- Zespół Operacyjno-Rozpoznawczy,
- Zespół Dochodzeniowo-Śledczy,
- Zespół do walki z Przestępczością Gospodarczą,
- Zespół Techniki Kryminalistycznej,
- Jednoosobowe stanowisko dw. z Przestępczością Narkotykową.

2. Wydział Prewencji i Ruchu Drogowego

- Zespół Dyżurnych,
- Ogniwko Patrolowo – Interwencyjne,
- Zespół Ruchu Drogowego,
- Jednoosobowe Stanowisko do spraw Profilaktyki Społecznej, Nieletnich i Patologii,
- Ogniwko Do spraw Prewencji.

Ponadto funkcjonują 2 jednostki podległe KPP: Posterunek Policji w Więcborku oraz Posterunek Policji w Kamieniu Krajeńskim.

W 2020 roku w powiecie sępoleńskim stwierdzono 649 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 15,86 przestępstw. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa kujawsko-pomorskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w Powiecie Sępoleńskim wynosi 80,40% i jest większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa kujawsko-pomorskiego oraz większy od wskaźnika dla całej Polski. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców powiatu sępoleńskiego najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym - 10,09 (wykrywalność 78%) oraz przeciwko mieniu - 5,47 (wykrywalność 55%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa drogowe - 2,22 (100%), o charakterze gospodarczym - 2,57 (68%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,27 (90%).¹¹

12.1. Przemoc w rodzinie

Z zadań własnych powiatu, wymienionym w art. 6 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz.U.2021.1249 t.j.) jest opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Powiat Sępoleński posiada powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2017-2022. Adresatami programu są m.in. ofiary przemocy w rodzinie, w tym dzieci. Cele powyższego programu, dzięki którym dzieci - najsłabsze i bezbronne ofiary przemocy w rodzinie uzyskają kompleksową i profesjonalną ochronę realizowane są m.in. poprzez podnoszenie wrażliwości społecznej. Podwyższenie wrażliwości społecznej wobec przemocy w rodzinie w Powiecie Sępoleńskim jest realizowane m.in. przez podnoszenie kompetencji służb zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie.

Istotnym problemem występującym na terenie Powiatu Sępoleńskiego jest przemoc w rodzinie, która jest patologią mającą w wielu przypadkach swoje źródło w uzależnieniach. Przemoc to intencjonalne działanie lub zaniechanie jednej osoby wobec drugiej, które wykorzystując przewagę sił narusza prawa i dobra osobiste jednostki, powodując cierpienia i szkody. Stanowi naruszenie podstawowych praw człowieka i jest kwalifikowana jako przestępstwo. Przemoc ma prowadzić do pełnej kontroli nad partnerem, dlatego włączane są do jej przejawów również izolację, psychiczne znęcania się, terror. Przemoc może dotyczyć innych członków rodziny. Przedmiotem zainteresowania wielu instytucji są przejawy krzywdzenia dzieci, do których zaliczamy: przemoc fizyczną, zaniedbywanie, przemoc emocjonalną.

W 2020 r. doskonalenie kadry pracowników w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie odbywało się poprzez uczestniczenie w szkoleniach, 97 pracowników uczestniczyło w 8 szkoleniach, tj. OPS Sępólno Kraj. - w 2 szkoleniach uczestniczyło 47 pracowników, MGOPS Więcbork – w 2 szkoleniach uczestniczyło 11 pracowników, MGOPS Kamień Kraj. – w 1 szkoleniu uczestniczył 1 pracownik, GOPS Sośno – w 2 szkoleniach uczestniczył 1 pracownik oraz Komenda Powiatowa Policji w Sępólnie Kraj. (KPP) – w 1 szkoleniu uczestniczyło 37 pracowników.

Natomiast w przypadku stwierdzenia przemocy w rodzinie, zakładana jest "Niebieska Karta", która następnie zostaje skierowana do zespołu interdyscyplinarnego, gdzie grupa specjalistów w toku zbierania informacji i spotkań z ofiarą i sprawcą ocenia czy w danej rodzinie dochodzi do przemocy. Łączna ilość założonych „Niebieskich Kart” (NK) w 2020 r. wynosiła

¹¹ https://www.polskawliczbach.pl/powiat_sepolenski

240 karty tj. MGOPS Więcbork – 41 (NK), OPS Sępólno Kraj.- 68 (NK), MGOPS Kamień Kraj.- 21 (NK), oraz KPP – 110 (NK).

Tabela Nr 14. Liczba założonych Niebieskich Kart w Powiecie Sępoleńskim, w latach 2017 – 2020

Rok	Liczba założonych Niebieskich Kart
2017	187
2018	269
2019	223
2020	240

Zródło: Opracowanie PCPR na podstawie danych z OPS i KPP.

Za organizację wsparcia dla sprawców przemocy odpowiedzialne są powiaty. Obowiązek ten jest wypełniany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sępólnie Krajeńskim z siedzibą w Więcborku poprzez prowadzenie programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy. Programy te są prowadzone w formie działań psychologicznych, edukacyjnych i socjalizacyjnych, ukierunkowanych na taką zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc, która zmniejszy ryzyko dalszego stosowania przez nie przemocy, oraz zwiększy ich zdolność do samokontroli agresywnych zachowań i do konstruktywnego współżycia w rodzinie. Aktualnie, tj. w 2021 roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie realizuje program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie, również w latach 2011, 2013 i 2018 PCPR opracował i realizował program korekcyjno-edukacyjny.

13. Uzależnienia

Uzależnienie to nabyty stan zaburzenia zdrowia psychicznego i fizycznego, który charakteryzuje się okresowym lub stałym przymusem wykonywania określonej czynności lub zażywania psychoaktywnej substancji chemicznej. Uzależnienie prowadzi do powstania wielu szkód, m. in.: somatycznych, psychicznych, społecznych.

Według najnowszej klasyfikacji zespół uzależnienia od alkoholu jest chorobą chroniczną i postępującą, która zaczyna się i rozwija bez świadomości osoby zainteresowanej, polega na niekontrolowanym piciu napojów alkoholowych i może doprowadzić do przedwczesnej śmierci. Nadmierne picie alkoholu znajduje swoje odbicie nie tylko w życiu jednostki, ale także w życiu społeczeństwa. Problemy, których przyczyną jest alkohol mogą pojawiać się w różnych dziedzinach. Bardzo ważnym skutkiem nadużywania alkoholu jest pogarszanie się sytuacji ekonomicznej i społecznej rodziny. Obciążenie budżetu rodziny wydatkami na alkohol, związana z piciem mniejsza aktywność zawodowa, niebezpieczeństwo utraty pracy

lub jej brak często zagrażają podstawom materialnym bytu rodziny. Osoby uzależnione od alkoholu lub ich rodziny wielokrotnie z powodu trudnej sytuacji zgłaszają się do ośrodków pomocy społecznej z prośbą o udzielenie pomocy, choroba alkoholowa jest dysfunkcją, która zgodnie z ustawą o pomocy społecznej uprawnia do skorzystania z pomocy finansowej. Przeciwdziałanie alkoholizmowi jest zadaniem gminy, która z opłat za wydanie pozwoleń na sprzedaż alkoholu finansuje działania profilaktyczne i terapeutyczne.

Tabela Nr 15. Przyznanie pomocy ze względu na alkoholizm w poszczególnych gminach Powiatu Sępoleńskiego – stan na dzień 31.12.2020 r.

Gmina	Liczba rodzin	w tym na wsi	Liczba osób w rodzinach
Sępólno Kr.	63	20	109
Więcbork	62	30	119
Kamień Kr.	14	7	22
Sośno	0	0	0
Razem	139	57	250

Źródło: Opracowanie własne, dane z OPS -sprawozdania MPiPS-03

W ostatnich latach problem narkotykowy przybrał znacząco na sile, a ofiarami stają się coraz młodsze osoby. Nastolatkom najczęściej niebędącym świadomi drastycznych konsekwencji sięgnięcia po środki psychoaktywne decydują się eksperymentować z substancjami odurzającymi, najczęściej za sprawą namowy i presji znajomych. Problem uzależnień wśród młodzieży jest niezwykle trudny. Spożywanie środków psychoaktywnych związane jest z ryzykiem występowania szkód zdrowotnych, a także przyczynia się do nasilania zachowań antyspołecznych, osłabia hamulce społeczne, nasila agresję, powoduje najczęściej absencję szkolną, nieprawidłową realizację obowiązku szkolnego oraz konflikty z rówieśnikami, nauczycielami i rodzicami. Aby zapobiegać oraz minimalizować liczbę osób sięgających po używki, należy zwiększać świadomość społeczeństwa, w tym dzieci i młodzieży na temat konsekwencji stosowania takich substancji, a także propagować zdrowy styl życia.

Na terenie Powiatu Sępoleńskiego funkcjonuje Punkt Konsultacyjno – Profilaktyczny ds. Przeciwdziałania Narkomanii przy Stowarzyszeniu „Dorośli – Dzieciom” w Sępólnie Krajeńskim. W Punkcie mogą znaleźć pomoc osoby eksperymentujące z dopalaczami i narkotykami lub osoby uzależnione. Opiekunowie prawni oraz rodzice, którzy są zaniepokojeni zachowaniem swoich dzieci mogą porozmawiać anonimowo lub w kontakcie bezpośrednim z terapeutą. Świetlice, szkoły podstawowe oraz szkoły ponadgimnazjalne, jak i też zainteresowane problematyką instytucje i osoby mogą uzyskać bezpłatne konsultacje, warsztaty

szkoleniowe lub wykłady dotyczące ogólnych zagadnień narkomanii oraz konsekwencji kontaktu z dopalaczami i narkotykami. Planowane działania mają na celu: podnieść wiedzę oraz świadomość mieszkańców dotyczącą niebezpieczeństwa kontaktu z dopalaczami i narkotykami, zminimalizować przyzwolenie rówieśnicze na styczność z narkotykami, zmienić świadomość młodych ludzi oraz dorosłych na temat mitów dotyczących środków odurzających.

14. Organizacje pozarządowe

Wśród organizacji pozarządowych działających na terenie Powiatu Sępoleńskiego są stowarzyszenia i organizacje, które w swojej działalności niosą pomoc osobom i rodzinom dotkniętym różnymi problemami (chorobami, wypadkami losowymi, dotkniętymi patologiami itp.). Świadczona przez nie pomoc ma charakter zarówno finansowy jak również rzeczowy i usługowy. Organizacje pozarządowe pomagają w realizacji potrzeb, których państwo lub samorząd zaspokoić nie może, czy to ze względu na brak środków, czy brak unormowań prawnych. Cechują się dużą elastycznością działania, zwłaszcza w sferze pozyskiwania środków.

Organizacje pozarządowe tworzą się oddolnie i spontanicznie, pierwsze ujawniają i reagują na autentyczne problemy społeczne, będąc często pionierami reformy społecznego systemu bezpieczeństwa. Funkcjonując w sferach, które aparat państwowy z racji ograniczeń instytucjonalnych lub finansowych nie może dostatecznie objąć swym wpływem. Są to takie dziedziny jak edukacja, kultura, pomoc społeczna, zdrowie, ekologia.

Organizacje pozarządowe działają głównie na rzecz następujących grup:

- dzieci, rodziny, osoby - chore, niepełnosprawne,
- rodziny niepełne,
- rodziny wielodzietne,
- osoby starsze,
- osoby uzależnione.

Tabela Nr 16. Wykaz aktywnie funkcjonujących stowarzyszeń zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym w Powiecie Sępoleńskim

Lp.	Nazwa organizacji	Adres	Podstawowy zakres działalności	Uwagi o aktywności stowarzyszenia
1	Stowarzyszenie NASZA KRAJNA (nadzór Marszałka Województwa Kujawsko – Pomorskiego)	ul. Jeziorna 6, 89-400 Sępólno Krajeńskie	rozwój produktów regionalnych, turystyki, przedsiębiorczości, zasobów ludzkich, społeczeństwa obywatelskiego i informacyjnego,	Stan aktywny
2	Miejski Ludowy Klub Sportowy „Krajna”	89-400 Sępólno Krajeńskie ul. Chojnicka 29	Sport i rekreacja	Stan aktywny
3	Stowarzyszenie „Dorośli Dzieciom”	89-400 Sępólno Krajeńskie ul. Szkolna 8/7	Edukacja, kultura i sztuka, młodzież, niepełnosprawni, profilaktyka uzależnień	Stan aktywny
4	Ognisko Towarzystwa Krzewienia Kultury Fizycznej „SĘPÓLNO”	89-400 Sępólno Krajeńskie ul. Kościuszki 16	Sport i rekreacja, turystyka, zdrowie	Stan aktywny
5	„Razem w przyszłość”	89-400 Sępólno Krajeńskie ul. Osiedle Słowackiego 15/7	Edukacja, pomoc społeczna	Stan aktywny
6	Stowarzyszenie Klub Abstynenta „Jantar”	89-400 Sępólno Krajeńskie ul. Szkolna 8	Profilaktyka uzależnień, młodzież, zdrowie	Stan aktywny
7	Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Gminy Sępólno Krajeńskie „Wawrzyniec”	89-400 Sępólno Krajeńskie ul. Szkolna 8	Kultura i sztuka, pomoc społeczna, edukacja, zdrowie, profilaktyka uzależnień, Sport i rekreacja, turystyka, hobby, młodzież	Stan aktywny
8	Kurkowe Bractwo Strzeleckie Sępólno Krajeńskie	89-400 Sępólno Krajeńskie ul. Szkolna 8/6	Utrzymanie i pielęgnacja dawnych tradycji i zwyczajów bractwa strzeleckiego	Stan aktywny
9	„Hospicjum Sępólno Krajeńskie, pod wezwaniem św. Wawrzyńca	89-400 Sępólno krajeńskie ul. Kościuszki 11	Opieka medyczna	Brak informacji o stanie aktywności
10	Stowarzyszenie „BĄDŹ Z NAMI”	89-400 Sępólno Krajeńskie ul. Szkolna 1	Edukacja, młodzież, pomoc społeczna, sport i rekreacja	Stan aktywny
11	Krajeńskie Stowarzyszenie Kupców i Przedsiębiorców	89-400 Sępólno Krajeńskie ul. Baczyńskiego 4	Zrzeszenie handlowców i przedsiębiorców działających na terenie powiatu	Stan aktywny
12	Stowarzyszenie „Duże Różowe Słońce	89-400 Sępólno Krajeńskie ul. Sienkiewicza 51	Edukacja, Kultura i sztuka, młodzież, niepełnosprawni, sport i rekreacja, turystyka, ochrona środowiska, seniorzy	Stan aktywny
13	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi „Kół Gospodyń Wiejskich i kółek Rolniczych” gminy Sępólno Krajeńskie	89-400 Sępólno Krajeńskie ul. Kościuszki 4	Kultura i sztuka, Sport i rekreacja, turystyka, młodzież	Stan aktywny
14	Stowarzyszenie „Jesteśmy Tacy Sami”	89-400 Sępólno Krajeńskie ul. Hallera 29	Kultura i sztuka, niepełnosprawni, sport i rekreacja	Stan aktywny
15	Stowarzyszenie Aktywizacji zawodowej i społecznej „ACTIVUS”	89-400 Sępólno Krajeńskie ul. Przemysłowa 15	Integracja społeczna, aktywizacja zawodowa uczniów, równanie szans zawodowych i edukacyjnych młodzieży	Stan aktywny

16	Stowarzyszenie Odnowy Wsi Krajeńskiej	89-400 Sępólno Krajeńskie Wysoka Krajeńska 10a	Edukacja, Kultura i sztuka, młodzież,	Stan aktywny
17	Stowarzyszenie „Zielona Krajna”	89-400 Sępólno Krajeńskie ul. Przemysłowa 2	Edukacja, ochrona środowiska, turystyka	Stan aktywny
18	Stowarzyszenie „Bliżej Szkoły”	89-400 Sępólno Krajeńskie ul. Wojska Polskiego 34	Edukacja	Stan aktywny
19	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi - Niechorzanie	89-400 Sępólno Krajeńskie Niechorz 24	Edukacja, kultura i sztuka, młodzież, pomoc społeczna, zdrowie, sport i rekreacja, turystyka	Stan aktywny
20	Stowarzyszenie „MŁODZI DLA LUTÓWKA”	89-407 Lutówko 48	Działania na rzecz wsi Lutówko i jej mieszkańców	Stan aktywny
21	Stowarzyszenie Społeczny Komitet Odbudowy Pomnika Wdzięczności Chrystusa Króla	89-400 Sępólno Krajeńskie ul. Wojska Polskiego	Odbudowa pomnika Chrystusa Króla	Stowarzyszenie planuje się rozwiązać
22	Orchidea Krajeńskie Stowarzyszenie Amazonek	89-400 Sępólno Krajeńskie ul. Jeziorna 6	Rehabilitacja psychofizyczna kobiet i mężczyzn po leczeniu raka piersi i innych chorób nowotworowych	Stan aktywny
23	Stowarzyszenie Akademia Małego Piłkarza	89-400 Sępólno Krajeńskie ul. Turystyczna 4	Sport i rekreacja w tym także dzieci i młodzieży niepełnosprawnej	Stan aktywny
24	Stowarzyszenie „Rodzinni,,	89-407 Lutówko 65	Integracja, pomoc społeczna i osobom niepełnosprawnym, wolontariat, wyrównywanie szans, tradycja, edukacja, kultura, rehabilitacja	Stan nie aktywny
25	Krajeńskie Stowarzyszenie Producentów Trzody Chlewnej „Tucz-Krajna”	89-400 Sępólno Krajeńskie Ul. Kościuszki 11	Produkcja rolna, przetwórstwo rolno- spożywcze,	Brak informacji o stanie aktywności
26	Stowarzyszenie „ZE ZBOŻEM ZA PAN BRAT”	Zboże 23 89-400 Sępólno Krajeńskie	Kultura i sztuka, młodzież, turystyka	Stan aktywny
27	Stowarzyszenie na rzecz osób ze spektrum autyzmu „NIEBIESKO MI”	Sępólno Krajeńskie ul. Jeziorna 6 89-400 Sępólno Kraj.	Edukacja, wychowanie, wypoczynek, ochrona zdrowia, rozwój i promocji wolontariatu, pomoc społeczna	Stan aktywny
28	Stowarzyszenie Pozytywnie Zakręceni	Skarpa 13/4 89-400 Sępólno Krajeńskie	Działalność na rzecz integracji, reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem, edukacja, kultura, sztuka, turystyka, promocja, rodzina	Stan aktywny
29	Stowarzyszenie Sportowe „Kirys” w Sępólnie Krajeńskim	Sępólno Krajeńskie; ul. J. Kochanowskiego 28 89-400 Sępólno Krajeńskie	Kultura fizyczna i sport, ochrona i promocja zdrowia przez sport,	Stan aktywny
30	Koło Związku Emerytów i Rencistów Pożarnictwa RP przy Komendzie Powiatowej PSP w Sępólnie Krajeńskim (Zarząd Wojewódzki Związku Emerytów i Rencistów Pożarnictwa RP przy Komendzie Powiatowej PSP w Toruniu)	ul. Sienkiewicza 54 89-400 Sępólno Krajeńskie	podtrzymywanie tradycji pożarniczych, integracja środowiska pożarniczego,	Stan aktywny

31	Stowarzyszenie Sportowe „Kirys” w Sępólnie Krajeńskim	Ul. J. Kochanowskiego 28; 89-400 Sępólno Kraj.	Kultura fizyczna, sport, edukacja sportowa	Stan aktywny
32	Stowarzyszenie „Szpital Wspólnym Dobrem” w Więcborku	89-410 Więcbork ul. Mickiewicza 26	Ochrona i promocja zdrowia	Stan aktywny
33	Stowarzyszenie Przyjaciół Wspierania Osób Niepełnosprawnych	89-410 Więcbork Suchorączek 51	Pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie ich szans Działalność na rzecz osób niepełnosprawnych	Stan aktywny
34	Krajeńskie Stowarzyszenie Kulturalne w Więcborku	Mickiewicza 22 89-410 Więcbork	Nauka, kultura, ekologia, tożsamość, tradycja narodowa	Stan aktywny
35	Ognisko Towarzystwa Krzewienia Kultury Fizycznej „Wodnik”	I Armii Wojska Polskiego 3a 89-410 Więcbork	Sport, turystyka, wypoczynek	Stan aktywny
36	Stowarzyszenie Aktywnych Społecznie	Ul. Mickiewicza 22a 89-410 Więcbork	Zapobieganie wykluczeniu społecznemu i wyrównywanie szans dzieci i młodzieży, osób niepełnosprawnych, samotnych, rodzin wielodzietnych, osób zagrożonych bezrobociem,	Stan aktywny
37	Kurkowe Bractwo Strzeleckie w Więcborku	ul. Hanki Sawickiej 3 89-410 Więcbork	Utrzymanie i pielęgnacja dawnych tradycji i zwyczajów bractwa strzeleckiego	Stan aktywny
38	STOWARZYSZENIE LIGA POWIATOWA AMATORSKA LIGA PIŁKI NOŻNEJ POWIATU SĘPOLEŃSKIEGO	89-410 Więcbork Ul. Powstańców Wielkopolskich 7/12	Sport, turystyka, wypoczynek	Stan aktywny
39	Stowarzyszenie Więcborski Klub Motorowy	ul. Wyzwolenia 9 89-410 Więcbork	Sport, turystyka	Stan aktywny
40	Stowarzyszenie Przyjaciół Liceum Ogólnokształcącego w Więcborku	Pocztowa 14A 89-410 Więcbork	Nauka, kultura ekologia	Stan aktywny
41	Stowarzyszenie Klub Abstynenta Razem Od Nowa	Mickiewicza 22A 89-410 Więcbork	Nauka, kultura, ekologia	Stan aktywny
42	Stowarzyszenie KGW Runowo Krajeńskie	89-421 Runowo Krajeńskie 81	Turystyka, rekreacja	Stan aktywny
43	Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych Przy ZCK Rolnego w Sypniewie	UL. KWIATOWA 3, 89-422 SYPNIEWO	Nauka, kultura, ekologia	Stan aktywny
44	Miejsko Gminny Ludowy Klub Sportowy “GROM” Więcbork	89-410 Więcbork, ul. Mickiewicza 22	Sport i rekreacja	Stan aktywny
45	Krajeńskie Stowarzyszenie Chorych na Stwardnienie Rozsiane „Silni Duchem”	Ul. Pocztowa 11 89-410 Więcbork	Zrzeszenie osób chorych na stwardnienie rozsiane, wyzwalanie inicjatywy w kierunku rehabilitacji, inicjowanie i uczestnictwo w pracach badawczych i legislacyjnych, ujawniania barier społecznych, architektonicznych społecznych i komunikacyjnych	Stan aktywny
46	Stowarzyszenie Krajna Plus	ul. Starodworcowa 12; 89-410 Więcbork	Promocja i ochrona produktów tradycyjnych i regionalnych, ochrona zasobów naturalnych,	Stan aktywny

			kulturowych i historycznych dla rozwoju turystyki; Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury; przeciwdziałanie bezrobociu; ekonomia społeczna, integracja europejska, działania na rzecz dzieci i młodzieży	
47	Stowarzyszenie „Kierunek Więcbork”	Ul. Mickiewicza 22A 89-410 Więcbork	Działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju społeczno – gospodarczego Gminy Więcbork oraz wspieranie społecznej i gospodarczej aktywności mieszkańców	Stan aktywny
48	Stowarzyszenie Klinika Jeździecka	Lubcza 49A 89-422 Sypniewo	Kultura fizyczna, turystyka i krajoznawstwo	Stan aktywny
49	Stowarzyszenie „Nasz Jastrzębiec”	Jastrzębiec 39; 89-410 Więcbork	Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego, turystyka, działania na rzecz osób niepełnosprawnych	Stan aktywny
50	Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych	pl. Odrodzenia 3 89-430 Kamień Krajeński	Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych, aktywne życie społeczne	Brak informacji o stanie aktywności
51	Ludowy Klub Sportowy Kamionka Kamień Krajeński	Pl. Odrodzenia 3 89-430 Kamień Krajeński	Sport, turystyka, wypoczynek	Stan aktywny
52	Stowarzyszenie Emerytów Rencistów i Inwalidów „Ziemi Krajeńskiej”	Ul. Leśna 11 89-430 Kamień Krajeński	Kultura, rekreacja, wypoczynek, zagospodarowanie czasu seniorów	Stan aktywny
53	Kamieńskie Towarzystwo Kulturalne	ul. Sępoleńska 4, 89-430 Kamień Krajeński,	Kultura, historia, tradycja, aktywność społeczna i kulturalna	Stan aktywny
54	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Kamień Krajeński	Plac Odrodzenia 3, 89-430 Kamień Krajeński,	turystyka i krajoznawstwo, promocja gminy i jej walorów, inicjowanie i wspieranie przedsięwzięć w dziedzinie nauki, kultury, sportu i ochrony środowiska wśród lokalnej społeczności	Stan aktywny
55	Stowarzyszenie Pomóż Sobie Pomagając Innym w Kamieniu Krajeńskim	ul. Podgórna 2, 89-430 Kamień Krajeński	Wspieranie osób starszych i niepełnosprawnych, integracja, aktywizacja, rehabilitacja	Stan aktywny
56	Stowarzyszenie SUERTE LIMÓN	ul. Topolowa 41 89-430 Kamień Krajeński	Działalność edukacyjna, kulturalna, przedsiębiorczość z uwzględnieniem ludzi młodych	Stan aktywny
57	Stowarzyszenie „Bądź aktywny”	Ul. Dworcowa 1 89-430 Kamień Krajeński	Prowadzenie działalności na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym a w szczególności osób niepełnosprawnych	Stan aktywny
58	Stowarzyszenie Klub Morsa „KORMORANY”	Ul. H. Sienkiewicza 5/5 89-430 Kamień Krajeński	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu	Stan aktywny
59	Stowarzyszenie za marzeniami	ul. Sępoleńska 4/1 89-430 Kamień Krajeński	Integracja społeczna, działania na rzecz osób niepełnosprawnych,	Stan aktywny
60	Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Gminy Sośno "Sosna"	Aleja Jana Pawła II 1 89-412 Sośno	Pomoc społeczna, kultura, tradycja, wspieranie osób niepełnosprawnych, edukacja, wychowanie, kultura fizyczna, sport,	Stan aktywny

			bezpieczeństwo publiczne, ochrona zdrowia	
61	Stowarzyszenie Na Rzecz Kultury, Oświaty i Rozwoju Wsi "Razem"	Bydgoska 3 89-412 Sośno	Nauka, kultura, ekologia	Stan aktywny
62	Stowarzyszenie Kobiet Serca Wsi	Sośno 1 89-412 Sośno	Integracja mieszkańców, tradycja, kultura	Stan aktywny
63	Stowarzyszenie Miłośników Wąwelnia – Tilia	ul. Długa 6 89-413 Wąwelnia	Ochrona dóbr, kultury, dziedzictwa i tradycji, turystyka, krajoznawstwo,	Stan aktywny
64	Stowarzyszenie Mieszkańców Sitna Lacus	Sitno 21	rozwój wspólnot i społeczności lokalnych	Stan aktywny

Źródło: Opracowanie PCPR na podstawie [//www.bip.powiat-sepolno.pl](http://www.bip.powiat-sepolno.pl)

15. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

Opieka i wychowanie to bardzo ważne elementy występujące w życiu społeczeństwa. Opieka ma inne znaczenie aniżeli wychowanie, jednakże w większości przypadków występują razem. Zapewnienie podstawowych potrzeb członkom rodziny jak: troska o wyżywienie, higienę i byt winny być dopełniane opieką w sensie emocjonalnym poprzez okazywanie poświęcania czasu, zainteresowania, przytulania. Zaniedbania mogą dotyczyć zarówno sfery fizycznej jak i psychicznej.

Występowanie wyuczonej bezradności jest związane między innymi z takimi współczesnymi problemami społecznymi jak: ubóstwo, bezrobocie, nałogi czy przemoc w rodzinie. Społeczne i indywidualne konsekwencje wyuczonej bezradności można łagodzić odpowiednimi oddziaływaniami profilaktycznymi i terapeutycznymi, które powinny być stosowane w wychowaniu oraz bezpośrednio i pośrednio - w pracy socjalnej. Problemy wychowawcze w środowisku rodzinnym, szkolnym ujawniają się w postaci złych zachowań np. buntu, agresji, konfliktu itp.

W obszarze posiadanego przez rodzinę problemu opiekuńczo-wychowawczego inicjatorem podejmowanych działań jest zazwyczaj nie sam wnioskodawca, lecz pracownik socjalny, który zauważa problem.

Rodziny zastępcze, podobnie jak rodziny biologiczne, borykają się z trudnościami wychowawczymi. Mając powyższe na uwadze PCPR organizuje szkolenia dla funkcjonujących rodzin zastępczych z terenu Powiatu Sępoleńskiego oraz podmiotów i instytucji z terenu Powiatu Sępoleńskiego zaangażowanych na rzecz opieki nad dzieckiem i rodziną w zakresie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2012 r.

Ośrodki Pomocy Społecznej oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie z terenu Powiatu Sępoleńskiego rozwijają i wzmacniają funkcję opiekuńczo – wychowawczą rodziny

poprzez wsparcie asystentów rodziny i koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Łącznie w 2020 roku zatrudnionych było przez OPS-y 7 asystentów rodziny tj. OPS Sępólno Kraj. – 3; MGOPS Więcbork – 2, MGOPS Kamień Kraj. – 1, GOPS Sośno – 1 oraz przez PCPR 3 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w 2020 r. wynosiła 100 tj. OPS Sępólno Kr. – 36; MGOPS Więcbork – 34, MGOPS Kamień Kraj. – 12, GOPS Sośno – 18. Natomiast 50 rodzin zastępczych było objętych wsparciem koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Pozostałe 5 rodzin zastępczych było pod opieką pracownika Zespołu ds. Pieczy Zastępczej w PCPR.

15.1. Placówki opiekuńczo-wychowawcze

Kierowanie dziecka pozbawionego całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej do placówki opiekuńczo-wychowawczej na pobyt całodobowy może nastąpić po wyczerpaniu możliwości udzielenia pomocy w rodzinie naturalnej lub umieszczenia w rodzinnej opiece zastępczej. Wskazuje to na konieczność współpracy samorządów gminnych i powiatowego na rzecz dzieci skierowanych do zastępczych form opieki.

Od dnia 01.01.2012 r. w/w zadania realizowane są zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r., poz. 821 z późn.zm.).

Na terenie Powiatu Sępoleńskiego funkcjonuje Centrum Administracyjne Domów Dla Dzieci w Więcborku, które obsługuje 4 placówki: Dom Dla Dzieci Nr 1 w Więcborku, Dom Dla Dzieci Nr 2 w Więcborku, Dom Dla Dzieci Nr 3 w Małej Cerkwicy oraz Dom Dla Dzieci Nr 4 w Małej Cerkwicy. Każda z tych placówek przeznaczona jest dla 14 wychowanków (łącznie 56), prowadzi działalność socjalizacyjną i jest przeznaczona dla dzieci w wieku od 10 do 18 lat.

Ponadto od października 2011 roku funkcjonuje placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego – Rodzinny Dom Dziecka w Wąwelnie, która przeznaczona jest dla 7 wychowanków w wieku od 0 do 18 lat.

Tabela Nr 17. Liczba dzieci z terenu Powiatu Sępoleńskiego umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Dzieci umieszczone w placówkach w danym roku	4	9	3	12	1
Dzieci ogółem przebywające w placówkach	44	41	34	38	30

Źródło: Opracowanie PCPR

Tabela Nr 18. Liczba dzieci z terenu Powiatu Sępoleńskiego umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w 2020 roku z podziałem na gminy

Wyszczególnienie	Powiat Sępoleński	Gmina Sępólno Kr.	Gmina Więcbork	Gmina Kamień Kr.	Gmina Sośno
Dzieci umieszczone w placówkach	1	1	0	0	0
Dzieci ogółem przebywające w placówkach	30	15	7	5	3

Źródło: Opracowanie PCPR

15.2. Rodziny zastępcze

Rodzina zastępcza jest formą opieki nad małoletnim dzieckiem, którego biologiczni rodzice są nieznani albo pozbawieni władzy rodzicielskiej lub którym ją ograniczono. Nie można ustanowić rodziny zastępczej dla dziecka, którego przynajmniej jeden z rodziców ma pełnię władzy rodzicielskiej. Rodzina zastępcza jest formą tymczasowej opieki nad dzieckiem. W sytuacji, kiedy dziecko nie może wychowywać się w swojej rodzinie naturalnej najlepszym wyjściem jest zapewnienie mu opieki rodzinnej. Taką opiekę sprawują rodziny zastępcze. Prawidłowo funkcjonującej rodziny w procesie wychowania i wzrastania dzieci i młodzieży nie jest w stanie zastąpić nikt, dlatego polityka państwa oraz wszelkie działania instytucji samorządowych i organizacji pozarządowych powinny być nakierowane na pomoc udzielaną rodzinie i w rodzinie. W sytuacjach kryzysowych, gdy rodzina nie jest w stanie poradzić sobie z problemami: nie może, nie potrafi bądź nie chce zajmować się dzieckiem zachodzi konieczność udzielenia pomocy, wsparcia zewnętrznego lub interwencji. W takiej sytuacji, w myśl konstytucyjnej zasady pomocniczości, dziecko ma prawo do opieki i pomocy, w tym do pieczy zastępczej.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej jest rodzina zastępcza, którą dzielimy na: spokrewnioną, niezawodową oraz zawodową, w tym zawodową pełniącą funkcję pogotowia rodzinnego i zawodową specjalistyczną. Pełnienie funkcji rodziny zastępczej niezawodowej lub zawodowej oraz prowadzenie rodzinnego domu dziecka może być powierzone osobom, które nie były skazane prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo. W przypadku rodziny zastępczej niezawodowej co najmniej jedna osoba tworząca tę rodzinę musi posiadać stałe źródło dochodów.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w celu pozyskania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej regularnie podejmuje następujące działania: zamieszcza ogłoszenia w prasie lokalnej, ogłoszenia na stronie internetowej, przekazuje informacje bezpośrednio podczas wizyt

w PCPR oraz telefonicznie. Jednocześnie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w ramach projektów organizowało spotkania dotyczące rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych do 14 dzieci, tj. 3 spotkania w 2017 r., 2 spotkania w 2018 r. oraz 1 spotkanie w 2019 r.

W wyniku działań promocyjnych w 2020 r. do PCPR zgłosiły się 2 osoby. Po wstępnej kwalifikacji kandydaci zostali skierowani do uczestnictwa w szkoleniu prowadzonym przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu w ramach projektu „Rodzina w Centrum 2”, który był współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. W 2020 roku przeszkolono 5 osób (2 osoby to kandydaci na rodzinę zastępczą i 3 osoby pełniące funkcję rodziny zastępczej niezawodowej).

Tabela Nr 19. Liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu Sępoleńskiego oraz liczba umieszczonych w nich dzieci w latach 2016 - 2020

Wyszczególnienie	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Liczba rodzin zastępczych	46	47	49	47	55
w tym: umieszczonych w nich dzieci	68	75	76	76	80

Źródło: Opracowanie PCPR

Tabela Nr 20. Liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu Sępoleńskiego oraz wielkość środków przeznaczonych na poszczególne formy pomocy w 2020 r. z podziałem na gminy

Wyszczególnienie	Powiat Sępoleński ogółem	Gmina Sępólno Kraj.	Gmina Więcbork	Gmina Kamień Kraj.	Gmina Sośno
Liczba rodzin zastępczych	55	23	22	5	5
Liczba umieszczonych w nich dzieci	80	33	34	6	7
Kwota wypłaconej pomocy pieniężnej dla rodzin zastępczych (wraz z jednorazową pomocą) w zł	808.941	321.779	359.662	54.504	72.996

Źródło: Opracowanie PCPR

Od 2016 roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie realizuje w partnerstwie z Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej w Toruniu projekt pn. „Rodzina w Centrum”, „Rodzina w Centrum 2” i „Rodzina w Centrum 3”, w ramach RPO WKP na lata 2014-2020, Działanie 9.3. Rozwój usług zdrowotnych i społecznych, Poddziałanie 9.3.2. Rozwój usług

społecznych. Projekt finansowany jest przez Samorząd Województwa w ramach środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Okres trwania projektu „Rodzina w Centrum” to lipiec 2016 r. – czerwiec 2018 r., „Rodzina w Centrum 2” to lipiec 2018 r. – wrzesień 2020 r. oraz aktualnie realizowany „Rodzina w Centrum 3” to styczeń 2021 r. – grudzień 2022 r. Celem projektu jest zwiększenie dostępu do usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej poprzez zbudowanie jednego zintegrowanego systemu pomocy dla rodzin w województwie kujawsko – pomorskim.

Działania realizowane w ramach projektu wspierają rodziny zastępcze oraz rodziny naturalne, mające problemy wychowawczo-opiekuńcze. Głównymi beneficjentami są: wychowankowie rodzin zastępczych, rodziny zastępcze, rodziny naturalne, usamodzielnieni wychowankowie pieczy zastępczej. Założone działania w ramach projektów to: wsparcie specjalistyczne w zakresie: psycholog, pedagog, radca prawny, terapia rodzinna, warsztaty (jednodniowe) dla rodzin zastępczych i rodzin naturalnych, zajęcia animacyjne dla dzieci, grupa wsparcia, wyjazdy edukacyjne, superwizje, warsztaty dla usamodzielnianych wychowanków, spotkania dotyczące rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, warsztaty „Moje emocje” dla dzieci przebywających w pieczy zastępczej oraz dla rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, bony edukacyjne dla osób opuszczających pieczę zastępczą oraz utworzenie mieszkania wspomaganego treningowego dla osób opuszczających pieczę zastępczą. Udział w projekcie jest dobrowolny i bezpłatny. Rekrutacja prowadzona jest w sposób ciągły do zakończenia działań w projekcie. W ramach projektu nawiązana została współpraca z Liceum Ogólnokształcącym w Sępólnie Krajeńskim, w którym realizowane były zadania. Na ten cel zostały udostępnione dwa pomieszczenia w LO. Dodatkowo zostało utworzone pomieszczenie na potrzeby Centrum w Więcborku, przy Alei 600-lecia 9.

Ważnym działaniem dla wychowanków pieczy zastępczej jest zapewnienie właściwego przebiegu procesu usamodzielnienia zarówno wychowankom rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej poprzez realizowanie Indywidualnego Programu Usamodzielnienia (IPU). Proces usamodzielniania jest trudnym etapem, wychowanek który chociaż osiągnął pełnoletność, wciąż jest jeszcze niedojrzały. Proces ten rozpoczyna się za szybko i często przekracza możliwości 18-letniego człowieka. Zbyt młody wiek wychowanków, który nie gwarantuje stabilności emocjonalnej oraz odpowiedzialności tych młodych ludzi jest problematyczny w procesie wkraczania w dorosłość. Dlatego ważnym jest aby wychowankowie pieczy zastępczej mogli korzystać oprócz pomocy finansowej również ze wsparcia m.in. specjalistycznego poradnictwa, szkoleń, terapii, grup wsparcia.

Tabela Nr 21. Liczba usamodzielniających się wychowanków rodzin zastępczych wg form udzielonej pomocy w latach 2016 – 2020

Wyszczególnienie	2016r.	2017r.	2018r.	2019r.	2020r.
Liczba wychowanków rodzin zastępczych, którzy otrzymali pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki.	11	12	13	13	10
Kwota wypłaconej pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki.	50.862	52.296	66.882	61.336	47.232
Liczba wychowanków rodzin zastępczych, którzy otrzymywali pomoc pieniężną na usamodzielnienie.	3	2	1	5	0
Kwota wypłaconej pomocy pieniężnej na usamodzielnienie.	13.188	9.900	3.300	30.875	0,00
Liczba wychowanków rodzin zastępczych, którzy otrzymywali pomoc pieniężną na usamodzielnienie w formie rzeczowej.	2	5	3	1	0
Kwota wypłaconej pomocy pieniężnej na usamodzielnienie w formie rzeczowej.	6.330	13.755	4.500	1.597	0,00

Źródło: Opracowanie PCPR

Tabela Nr 22. Liczba wychowanków usamodzielniających się, opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze oraz zakłady poprawcze, którzy otrzymali pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie oraz na zagospodarowanie w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	2016r.	2017r.	2018r.	2019r.	2020r.
Liczba wychowanków, którzy otrzymali comiesięczną pomoc na kontynuowanie nauki	19	21	16	12	8
Kwota wypłaconej wychowankom comiesięcznej pomocy na kontynuowanie nauki	83.208	67.755	82.378	44.402	31.057
Liczba wychowanków, którzy otrzymali pomoc pieniężną na usamodzielnienie	3	5	4	5	2
Kwota wypłaconej wychowankom pomocy pieniężnej na usamodzielnienie	19.776	33.000	18.828	31.282	13.878
Liczba wychowanków, którzy otrzymali pomoc na zagospodarowanie	3	2	2	5	1
Kwota wypłaconej wychowankom pomocy na zagospodarowanie	7.751	3.000	6.789	13.174	1.579

Źródło: Opracowanie PCPR

15.3. Poradnictwo Specjalistyczne dla Mieszkańców Powiatu Sępoleńskiego

Powiat Sępoleński prowadzi specjalistyczne poradnictwo prawne dla mieszkańców Powiatu Sępoleńskiego. Poradnictwo świadczone jest bezpłatnie osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych.

Tabela Nr 23. Ilość osób, które skorzystały z usług Punktu Specjalistycznego Poradnictwa dla Mieszkańców Powiatu Sępoleńskiego w latach 2018-2020

Wyszczególnienie	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Radca Prawny	247	225	218

Źródło: Opracowanie PCPR

Jednocześnie na terenie Powiatu Sępoleńskiego od 2019 roku prowadzone są Punkty Nieodpłatnej Pomocy Prawnej i Nieodpłatnego Poradnictwa Obywatelskiego. W 2020 roku oferta pomocy została poszerzona o nieodpłatną mediację. Z pomocy może skorzystać każdy, kto złoży oświadczenie, że nie jest w stanie ponieść kosztów pomocy odpłatnej. Realizację zadania koordynuje Starostwo Powiatowe w Sępólnie Krajeńskim. Powiat we współpracy z Gminami podejmuje starania, aby dostęp do bezpłatnego poradnictwa prawnego był dla mieszkańców łatwy i obejmował jak najszerszy zakres. Darmowe wsparcie prawne, obywatelskie i mediacyjne uzyskać można łącznie w 4 punktach, tj. w każdej gminie.

W roku 2019 w ramach ww. zadania z pomocy skorzystało 597 osób, 423 osoby z nieodpłatnej pomocy prawnej, a 174 osoby z nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. Natomiast w 2020 r. pomocy prawnej udzielono 368 osobom natomiast 85 osób skorzystało z nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

Poradnictwo specjalistyczne prowadzone jest również przez gminy, tj.: Gmina Sępólno Kraj. - Punkt Interwencji Kryzysowej (poradnictwo psychologiczne, prawne, socjoterapii, rodzinne, socjalne, kuratora sądowego), Gmina Więcbork – Punkt Interwencji Kryzysowej (poradnictwo psychologiczne, psychoterapii uzależnień, w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy), Gmina Kamień Krajeński – Punkt Poradnictwa Specjalistycznego (poradnictwo psychologiczne, prawne, porady kuratora). Natomiast w Gminie Sośno funkcjonował punktu konsultacyjny, w ramach którego udzielane były porady.

16. Niepełnosprawność

Polityka społeczna wobec niepełnosprawności i osób niepełnosprawnych to zorganizowane, kompleksowe, międzysektorowe działania władz publicznych oraz innych podmiotów społecznych, służące kształtowaniu/poprawie/ochronie warunków i jakości życia oraz stosunku społecznego osób niepełnosprawnych, a także umożliwiające jednostkom z ograniczoną sprawnością dostęp do niezbędnych świadczeń i usług zdrowotno-socjalnych oraz rozwiązań technologiczno-organizacyjnych utrzymujących i/lub zwiększających szansę niezależnego funkcjonowania oraz aktywnego udziału ludzi niepełnosprawnych w życiu społecznym.

Karta Praw Osób Niepełnosprawnych, Sejm Rzeczypospolitej Polskiej uznał, iż osoby z niepełnosprawnościami, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę i pełnienie ról społecznych, zgodnie z normami prawnymi lub zwyczajowymi, mają prawo do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia i nie mogą podlegać dyskryminacji. Oznacza to w szczególności prawo osób z niepełnosprawnościami do:

- dostępu do dóbr i usług, umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym,
- dostępu do leczenia i opieki medycznej, wczesnej diagnostyki, rehabilitacji i edukacji leczniczej, a także do świadczeń zdrowotnych uwzględniających rodzaj i stopień niepełnosprawności, w tym do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze, sprzęt rehabilitacyjny,
- dostępu do wszechstronnej rehabilitacji, mającej na celu adaptację społeczną,
- nauki w szkołach wspólnie ze swymi pełnosprawnymi rówieśnikami, jak również do korzystania ze szkolnictwa specjalnego lub edukacji indywidualnej,
- pomocy psychologicznej, pedagogicznej i innej pomocy specjalistycznej umożliwiającej rozwój, zdobycie lub podniesienie kwalifikacji ogólnych i zawodowych,
- pracy na otwartym rynku pracy zgodnie z kwalifikacjami, wykształceniem i możliwościami oraz korzystania z doradztwa zawodowego i pośrednictwa, a gdy niepełnosprawność i stan zdrowia tego wymaga - prawo do pracy w warunkach dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami,
- zabezpieczenia społecznego, uwzględniającego konieczność ponoszenia zwiększonych kosztów wynikających z niepełnosprawności, jak również uwzględnienia tych kosztów w systemie podatkowym,
- życia w środowisku wolnym od barier funkcjonalnych, w tym dostępu do urzędów, punktów

wyborczych i obiektów użyteczności publicznej, swobodnego przemieszczania się i powszechnego korzystania ze środków transportu, dostępu do informacji, możliwości komunikacji międzyludzkiej,

- posiadania samorządnej reprezentacji swego środowiska oraz do konsultowania z nim wszelkich projektów aktów prawnych dotyczących osób z niepełnosprawnościami,
- pełnego uczestnictwa w życiu publicznym, społecznym, kulturalnym, artystycznym, sportowym oraz rekreacji i turystyce, odpowiednio do swych zainteresowań i potrzeb.

Osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Sępoleńskim, wg Powszechnego Spisu Narodowego 2011 r. jest 5.594 osób (14% ogółu mieszkańców), z czego 4 449 osób to osoby niepełnosprawne prawnie, tj. takie, które posiadały odpowiednie, aktualne orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony, a 1.145 osób to osoby niepełnosprawne biologicznie, tj. takie, które nie posiadały orzeczenia, ale miały (odczuwały) całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych.

Tabela Nr 24. Liczba osób niepełnosprawnych prawnie wg Powszechnego Spisu Narodowego 2011 r. w Powiecie Sępoleńskim

Osoby niepełnosprawne prawnie						
Razem	Osoby w wieku 16 lat i więcej o stopniu niepełnosprawności:					Osoby w wieku 0-15 lat
	razem	znacznym	umiarkowanym	lekkim	nieustalonym	
4449	3910	1240	1510	1051	109	539

Źródło: <http://bydgoszcz.stat.gov.pl/publikacje-i-foldery/spisy-powszechne/nsp-2011-ludnosc-i-gospodarstwa-domowe-w-województwie-kujawsko-pomorskim-stan-i-struktura-spoeczno-ekonomiczna,14,1.html>

16.1. Rehabilitacja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnościami

Zgodnie z ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych - osobom z niepełnosprawnościami umożliwiona jest rehabilitacja społeczna i zawodowa. Obszar dotyczący rehabilitacji społecznej osób z niepełnosprawnościami realizuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sępólnie Krajeńskim z siedzibą w Więcborku. Natomiast obszar dotyczący rehabilitacji zawodowej Powiatowy Urząd Pracy w Sępólnie Krajeńskim.

16.2. Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności (PZOON)

Jednostką podlegającą pod Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sępólnie Krajeński z siedzibą w Więcborku jest Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Sępólnie Krajeńskim z siedzibą w Więcborku (PZOON). PZOON obejmuje swym działaniem teren czterech gmin Powiatu Sępoleńskiego, tj.: Sępólno Krajeńskie, Więcbork, Kamień Krajeński i Sośno.

Siedziba PZOON usytuowana jest w obiekcie spełniającym wszystkie wymagania stawiane przez obowiązujące przepisy prawa dotyczące przede wszystkim dostępności dla osób niepełnosprawnych.

Należy nadmienić, że pełna realizacja wszystkich zadań PZOON w wymaganym terminie i w określonych warunkach np. lokalowych możliwa jest przy wsparciu finansowym samorządu powiatowego ze środków własnych Powiatu Sępoleńskiego.

PZOON wydaje orzeczenia o:

- niepełnosprawności osób, które nie ukończyły 16 roku życia;
- stopniu niepełnosprawności osób, które ukończyły 16 rok życia;
- wskazaniach do ulg i uprawnień osób posiadających orzeczenia o inwalidztwie lub niezdolności do pracy.

Tabela Nr 25. Zestawienie ogółem wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności dla osób powyżej 16 roku życia z podziałem na gminy w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	2016r.	2017r.	2018r.	2019r.	2020r.
Gmina Kamień Krajeński	110	153	156	150	121
Gmina Sępólno Krajeński	383	384	375	472	356
Gmina Więcbork	286	313	342	345	276
Gmina Sośno	117	123	104	130	90
Inne (z innych powiatów)	6	3	6	3	1
Razem	902	976	983	1100	844

Źródło: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Sępólnie Krajeńskim z siedzibą w Więcborku

Tabela Nr 26. Zestawienie ogółem wydanych orzeczeń o niepełnosprawności dla osób przed 16 rokiem życia z podziałem na gminy w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Gmina Kamień Krajeński	61	50	40	30	35
Gmina Sępólno Krajeńskie	118	99	108	102	59
Gmina Więcbork	81	88	76	74	42
Gmina Sośno	34	45	41	34	21
Inne (z innych powiatów)	5	0	0	0	0
Razem	299	282	265	240	157

Źródło: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Sępólnie Krajeńskim z siedzibą w Więcborku

Tabela Nr 27. Zestawienie ogółem wydanych legitymacji osób niepełnosprawnych dla osób przed 16 rokiem życia i powyżej 16 roku życia w latach 2016-2020

ROK	2016	2017	2018	2019	2020
Osoby przed 16 r. ż.	96	104	83	75	51
Osoby powyżej 16 r. ż.	401	452	512	564	434
RAZEM	497	556	595	639	485

Źródło: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Sępólnie Krajeńskim z siedzibą w Więcborku

W 2020 r. ważność orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności wydanych na czas określony na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz ważność kart parkingowych zostały wydłużone na mocy ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 568) Art. 15h. Uregulowania te mają na celu zabezpieczenie praw osób niepełnosprawnych w trakcie trwania stanu epidemii lub stanu zagrożenia epidemicznego m.in. w sytuacji, gdy nie jest możliwe zebranie się składu orzekającego w zespole, czy zgromadzenie wymaganej dokumentacji medycznej z powodu trudności z dostępem do specjalistów, jak i chęć osobistego udziału w posiedzeniu składu orzekającego.

16.3. Instytucje, które wspierają osoby z niepełnosprawnościami

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sępólnie Krajeńskim z siedzibą w Więcborku,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępólnie Krajeńskim,
- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Więcborku,
- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamieniu Krajeńskim,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sośnie,
- Warsztat Terapii Zajęciowej przy Stowarzyszeniu „Dorośli – Dzieciom” w Sępólnie Krajeńskim,
- Dom Pomocy Społecznej dla Osób Przewlekłe Psychiczenie Chorych w Suchorączku,
- Dom Pomocy Społecznej dla Osób Przewlekłe Somatycznie Chorych w Kamieniu Krajeńskim przy ul. Podgórnej 2,
- Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej Intelaktualnie w Kamieniu Krajeńskim przy ul. Dworcowej 1,
- Dom Seniora Gold w Szywnalddie,
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Więcborku,
- Klub Samopomocy „DOMEK” w Więcborku,
- Klub Seniora w Gminie Więcbork,
- Dom Dziennego Pobytu w Kamieniu Krajeńskim,
- Dom Seniora im. św. Franciszka z Asyżu w Więcborku,

17. Ubóstwo i wykluczenie społeczne

W Powiecie Sępoleńskim w 2020 r. jedną z najczęściej występujących przyczyn przyznawania przez OPS-y pomocy było ubóstwo z tego powodu wsparcie otrzymało 434 rodzin, natomiast liczba osób w tych rodzinach wynosiła 974 osoby.

Ubóstwo określa się jako stan, w którym jednostce czy grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb, uznawanych w danej społeczności za niezbędne. Pod pojęciem „podstawowe potrzeby” kryją się, poza wyżywieniem, którego niezbędności nikt nie kwestionuje, takie potrzeby jak: ubranie, mieszkanie, zachowanie zdrowia, uzyskanie wykształcenia, zaspokojenie sfer intelektualnych.

Wykluczenie społeczne to sytuacja, w której nie wszyscy mają równy dostęp do możliwości i usług, które pozwoliłyby im wieść godne, szczęśliwe życie. Określa nasilenie pewnych zjawisk i procesów wpisanych w rzeczywistość społeczną.

Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu jest obecnie jednym z najważniejszych zagadnień i celów europejskiej polityki społecznej. W dokumentach Komisji Europejskiej termin ten

przyjęty został po raz pierwszy pod koniec lat 80-tych ubiegłego wieku. W Strategii Zrównoważonego Rozwoju, dokumencie przyjętym w 2001 r. po Traktacie Lizbońskim, wskazano, że to „człowiek jest najważniejszym czynnikiem rozwoju – kapitałem ludzkim”, a ograniczanie wykluczenia społecznego i wszelkie formy przeciwdziałania temu zjawisku są priorytetem celów Wspólnoty. Poszukiwanie skutecznych sposobów walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym stało się jednym z priorytetowych zadań wspólnoty UE, w tym Polski, co znajduje potwierdzenie w wielu strategicznie ważnych projektach polityki społecznej.

Bieda to stan niedostatku, mierzony najczęściej poziomem dochodu. Ekskluzja to wykluczenie z miejsca i relacji w społeczeństwie. Ekskluzją objęte są grupy biednych i jednocześnie wyalienowanych, a to oznacza grupy o niskich dochodach materialnych, słabych więziach społecznych i ograniczonym dostępie do życia kulturalnego. Zjawisko to nasila się we współczesnym społeczeństwie w szczególności wobec grup najślabszych społecznie: ubogich, bezrobotnych, niepełnosprawnych i bezdomnych oraz grup dotkniętym zjawiskiem patologii społecznej. Problem wykluczenia społecznego powoduje, że osoby, rodziny, grupy społeczne funkcjonują na marginesie życia społecznego z różnych przyczyn: cech osobowości, długotrwałej choroby, niepełnosprawności, braku wykształcenia, trudności materialnych, dezorganizacji rodziny, starości, alkoholizmu, splotu innych trudności życiowych czy wreszcie braku odpowiednich wzorców.

18. Rynek pracy i bezrobocie

Bezrobocie rozumiane jako zjawisko towarzyszące gospodarce rynkowej, oznaczające brak pracy zarobkowej dla osób zdolnych do jej wykonania i deklarujących chęć jej podjęcia. Kształtowanie się bezrobocia w dużej mierze uwarunkowane jest czynnikami o charakterze społecznym, wśród których wymienić można wiek, płeć czy poziom posiadanego wykształcenia.

Bezrobocie jest jednym z najtrudniejszych problemów społeczno-gospodarczych w Polsce. Podobnie jest w Powiecie Sępoleńskim na dzień 31.12.2019 r. , na 1000 mieszkańców pracowało 185 osób, tj. 18,5%. Było to znacznie mniej od wartości dla województwa kujawsko-pomorskiego oraz znacznie mniej od wartości dla Polski. 51,1% wszystkich pracujących ogółem stanowiły kobiety, a 48,9% mężczyźni. Natomiast w 2020 r. bezrobocie rejestrowane wynosiło 12,3% (15,9% wśród kobiet i 9,3% wśród mężczyzn). Było to znacznie więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla województwa kujawsko-pomorskiego oraz znacznie więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla całej Polski.

Według informacji zamieszczonych na stronie internetowej Ministerstwa Rozwoju, Pracy i Technologii liczba bezrobotnych w Polsce na koniec grudnia 2020 roku wynosiła

1.046.800 osób, w odniesieniu do listopada wzrosła o 21.100 osób, czyli 2,1% (w analogicznym okresie w roku 2019 odnotowano w tym zakresie wzrost o 16,7 tys. osób, czyli 2,0%). W stosunku do grudnia 2019 roku liczba bezrobotnych w kraju wzrosła o 180,4 tys. osób (20,8%). Natomiast w województwie kujawsko-pomorskim na dzień 31.12.2020 r. zarejestrowanych pozostawało 73.482 bezrobotnych. Pod względem liczby bezrobotnych województwo zajmowało 6 miejsce w kraju.

W grudniu 2020 roku zgłoszono do powiatowych urzędów pracy w województwie kujawsko-pomorskim 3.676 wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej (o 1,3% mniej niż w poprzednim miesiącu i o 8,1% mniej niż w grudniu 2019 roku).¹²

18.1. Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w Powiecie Sępoleńskim

Tabela Nr 28. Porównanie liczby bezrobotnych według miast i gmin w Powiecie Sępoleńskim w miesiącach: grudzień 2016 r., grudzień 2017r., grudzień 2018 r., grudzień 2019 r. oraz grudzień 2020 r.

Wyszczególnienie		Liczba bezrobotnych				
		XII/2016 r.	XII/2017 r.	XII/2018 r.	XII/2019 r.	XII/2020 r.
Miasto	Sępólno Kraj.	483	410	374	347	373
Gmina		429	369	340	310	340
Miasto	Kamień Kraj.	134	95	80	85	96
Gmina		292	260	225	203	228
Miasto	Więcbork	346	278	259	229	250
Gmina		460	376	339	307	306
Gmina	Sośno	326	283	246	242	240
Ogółem PUP		2.470	2.071	1.863	1.723	1.833
Zamieszkali na wsi w PUP		1.507	1.288	1.150	1.062	1.114

Źródło: <https://wuptorun.praca.gov.pl/statystyki-i-analizy-urzedu>

18.2. Struktura zarejestrowanych osób bezrobotnych według wieku*Tabela Nr 29. Struktura osób zarejestrowanych bezrobotnych w szczególnej sytuacji w Powiecie Sępoleńskim w latach 2016 – 2020*

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych				
	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Do 25 roku życia	415	326	282	220	270
Do 30 roku życia	806	643	554	461	506
Powyżej 50 roku życia	603	503	454	454	458
Długotrwale bezrobocie	1.375	1.144	1.014	948	1037
Niepełnosprawni	99	87	65	67	51
Korzystające ze świadczeń z pomocy społecznej	1	5	11	7	1
Posiadające co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	546	493	482	430	413
Posiadające co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia	6	3	5	11	3

Źródło: <https://wuptorun.praca.gov.pl/statystyki-i-analizy-urzedu>**18.3. Struktura zarejestrowanych osób bezrobotnych według miejsca zamieszkania w Powiecie Sępoleńskim***Tabela Nr 30. Liczba bezrobotnych w Powiecie Sępoleńskim według miejsca zamieszkania w latach 2016 - 2020*

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych				
	XII.2016 r.	XII.2017 r.	XII.2018 r.	XII.2019 r.	XII.2020 r.
Zarejestrowani ogółem	2.470	2.071	1.863	1.723	1.833
miasto	963	783	713	661	719
wieś	1.507	1.288	1.150	1.062	1.114

Źródło: <https://sepolnokrajenskie.praca.gov.pl/rynek-pracy/statystyki-i-analizy>

Osoby długotrwale bezrobotne mają mniejsze szanse na zdobycie zatrudnienia wskutek zmian adaptacyjnych, jakim często podlegają przez wielomiesięczne pozostawanie poza rynkiem pracy. W rezultacie przystosowują się do takich warunków życia, minimalizują swoje potrzeby i tracą wiarę w możliwość podjęcia przez siebie pracy. Bywa, że osoby takie szukają rozwiązania swojej trudnej sytuacji finansowej w otrzymaniu zasiłków z pomocy społecznej i zaczynają traktować taką pomoc jako swoje stałe utrzymanie. Bezrobocie jest najczęstszą

przyczyną przyznawana przez OPS-y pomocą w Powiecie Sępoleńskim, z tego powodu wsparcie otrzymało w 2013 r. - 1.131 rodzin.

Skutkami bezrobocia dla większości ludzi bezrobotnych jest:

- pogorszenie standardu życia,
- izolacja społeczna,
- ograniczenie lub zaniechanie uczestnictwa w życiu kulturalnym i politycznym,
- pogłębiający się niedostatek,
- wzrost przestępczości.

Często bezrobotni wykorzystują możliwość pracy sezonowej i dorywczej, stąd można zaobserwować wzmożone rejestrowanie się bezrobotnych w jesienno-zimowych okresach i spadek w okresach wiosennych. Ta sytuacja spowodowana jest m.in.: rytmem prac sezonowych oraz migracji zarobkowych: krajowych i zagranicznych.

ROZDZIAŁ V. BILANS STRATEGICZNY ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE SĘPOLEŃSKIM

1. Podsumowanie diagnozy

Diagnozowanie problemów społecznych jest podstawą każdego działania służącego rozwiązywaniu problemów ludzi, a co za tym idzie – lepszemu zaspokajaniu ich potrzeb i poprawie jakości ich życia. Wiedza, której dostarcza diagnoza, pozwala w sposób adekwatny do realiów zaplanować i zrealizować działania służące członkom społeczności lokalnej, a także optymalnie i efektywnie wykorzystać do tego posiadane zasoby finansowe, instytucjonalne i ludzkie.

Analiza problemów społecznych w Powiecie Sępoleńskim, wskazała różne obszary społeczne, które wymagają szczególnych interwencji. Jednocześnie przeprowadzona diagnoza pokazała wiele pozytywnych zjawisk, jakie mają miejsce wśród lokalnej społeczności oraz wskazała odpowiednie kierunki zmian, jakie powinny dokonać się na terenie powiatu.

Mając powyższe na uwadze występuje konieczność wsparcia rodzin, które znajdują się w sytuacjach trudnych, kryzysowych i nie są w stanie samodzielnie rozwiązać swych problemów. Problemy występujące w obszarze funkcjonowania rodzin, nasilania się patologii oraz uzależnień i to zarówno wśród dorosłych jak i młodzieży, to również coraz częstsza niezaradność opiekuńczo-wychowawcza rodziców. Ważnym zadaniem jest propagowanie

odpowiednich wzorców wychowawczych oraz szeroko prowadzona profilaktyka. Podejmowanie działań profilaktycznych, diagnostycznych, terapeutycznych, doradczych czy konsultacyjnych jest bardzo ważne gdyż wczesne diagnozowanie i terapia odnoszą większe sukcesy, a ich skutki są bardziej trwałe. Należy zapobiegać, przeciwdziałać niekorzystnym wzorcom funkcjonowania poszczególnych członków rodziny. Wzrost zjawisk patologicznych, których jesteśmy świadkami w ostatnim czasie powoduje konieczność podejmowania wielu nowych działań i inicjatyw przeciwdziałających tym zjawiskom. Jednocześnie osoby pełnoletnie, usamodzielniane z placówek opiekuńczo – wychowawczych jak i z rodzin zastępczych, wymagają profesjonalnego wsparcia i wdrożenia odpowiedniego procesu edukacyjnego, który odpowiednio przygotuje ich do samodzielnego życia i pełniejszej integracji społecznej oraz spowoduje łatwiejszy start w dorosłe życie. Nacisk należy położyć również na podnoszenie kompetencji wychowawczych rodziców i opiekunów.

Innym z niezwykle ważnych obszarów działania polityki społecznej jest zwalczanie negatywnych skutków bezrobocia. Analiza rynku pracy wskazuje, że liczba osób bezrobotnych w Powiecie Sępoleńskim ulega zmniejszeniu, jednak występuje nadal niekorzystne zjawisko bezrobocia. Dlatego ważne jest podejmowanie działań mających na celu ograniczenie negatywnych skutków bezrobocia.

Kolejnym problemem jaki dotyka społeczeństwo jest problem starzenia się i niepełnosprawności. Wsparcie społeczne jest potrzebne ludziom w każdym wieku. Jednak osoby starsze i osoby z niepełnosprawnościami potrzebują go szczególnie, a potrzeba ta nasila się w miarę pojawiania się niesamodzielności.

W obliczu skutków pandemii wywołanej rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 stajemy przed ogromem nowych wyzwań, będących konsekwencją niespotykanej dotąd sytuacji. Troska o zdrowie, niepewność co do najbliższej przyszłości, ograniczenia w kontaktach społecznych mogą stwarzać napięcia i trudności w powstrzymywaniu się od agresywnych zachowań, co z kolei wiąże się ze zwiększonym ryzykiem dotyczącym bezpieczeństwa osób, w szczególności dzieci. Sytuacja wskazuje również na konieczność zapewnienia ciągłości w dostępie do specjalistów, zwłaszcza do poradnictwa psychologicznego.

Obok wsparcia materialnego bardzo ważne jest także wsparcie emocjonalne, informacyjne oraz instrumentalne.

2. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest niezwykle efektywną metodą rozpoznania słabych i silnych stron oraz badania szans i zagrożeń wielu rozmaitych sfer aktywności, w tym polityki społecznej.

Tabela Nr 31. Analiza SWOT - ogólna sytuacja społeczna Powiatu Sępoleńskiego

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Doświadczenie instytucji wspierających mieszkańców w rozwiązywaniu problemów społecznych. 2. Wykwalifikowana kadra pomocy społecznej. 3. Podnoszenie kwalifikacji, wzrost kompetencji zawodowych pracowników instytucji pomocowych. 4. Sieć placówek ochrony zdrowia, szpital powiatowy. 5. Oferta edukacyjna umożliwiająca rozwój dzieci i młodzieży o różnych potrzebach i możliwościach edukacyjnych. 6. Organizacje pozarządowe. 7. Aktywność jednostek samorządów lokalnych w sporządzaniu projektów i sprawność pozyskiwania środków funduszy krajowych i europejskich. 8. Bezpłatne poradnictwo dla mieszkańców powiatu. 9. Funkcjonowanie na terenie powiatu rozwiniętej sieci wsparcia instytucji pomocowych: PZOON, 3 DPS-y, WTZ, ŚDS, 4 DDD, RDD i inne. 10. Rozwijająca się oferta kulturalna, organizowanie miejsc do spotkań dla osób starszych. 11. Wsparcie koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej i zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej. 12. Wsparcie asystentów rodziny. 13. Realizacja ze środków PFRON zadań z rehabilitacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami oraz programów celowych. 14. Współpraca PPP z placówkami oświatowymi. 15. Funkcjonowanie na terenie powiatu szkoły podstawowej z oddziałami integracyjnymi. 16. Współpraca sektora publicznego z sektorem pozarządowym. 17. Funkcjonowanie grup samopomocowych.	1. Niski status ekonomiczny ludności oraz zagrożenie marginalizacją i ubóstwem obejmujące wiele grup społecznych. 2. Brak świadomości problemów uzależnień. 3. Niechęć do ujawnienia swojego problemu. 4. Brak motywacji osób bezrobotnych, z niepełnosprawnościami, starszych do zmian swojej sytuacji życiowej. 5. Bariery architektoniczne. 6. Słaba lub brak komunikacji transportowej między obszarami wiejskimi. 7. Obawa pracodawców przed zatrudnieniem osób z niepełnosprawnościami. 8. Brak zakładów pracy chronionej na terenie powiatu. 9. Niskie nakłady na politykę społeczną. 10. Brak środków finansowych na pokrycie udziału własnego w celu uczestnictwa w programach pomocowych. 11. Niewystarczająca ilość miejsc w pieczy zastępczej. 12. Zbyt mała liczba wolontariuszy, w tym do pracy w pieczy zastępczej i wsparcia osób z niepełnosprawnościami. 13. Brak spójności i stabilizacji przepisów prawnych. 14. Brak osób chętnych do tworzenia nowych rodzin zastępczych. 15. Długotrwałe uzależnienie rodzin od świadczeń pomocy społecznej. 16. Brak chęci rodziców biologicznych do poprawy swojej sytuacji głównie w sferze opiekuńczo – wychowawczej. 17. Brak wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego. 18. Niska świadomość pracodawcy o możliwościach zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami.

	19. Brak osób chętnych do udziału w programie korekcyjno – edukacyjnym dla sprawców przemocy w rodzinie.
--	--

SZANSE	ZAGROŻENIA
- Aktywność, potencjał i kompetencje organizacji pozarządowych. - Możliwość korzystania ze środków Unii Europejskiej. - Udział w programach i projektach organizowanych przez MRiPS. - Wejście w życie ustawy o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. - Działania promujące rodzinną pieczę zastępczą. - Podnoszenie kwalifikacji przez pracowników. - Współpraca między powiatem a gminami. - Połączenie aktywizacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami. - Upowszechnienie i rozwój pracy zdalnej szczególnie dla osób o ograniczonych możliwościach poruszania się. - Likwidacja barier architektonicznych, transportowych w placówkach publicznych ze środków zewnętrznych. - Możliwość tworzenia wolontariatu przy realizacji zadań na rzecz mieszkańców powiatu. - Wzrost świadomości pracowników samorządowych, dotyczący problematyki osób z niepełnosprawnościami. - Postęp w medycynie i rehabilitacji wielu chorób. - Podejmowanie działań na rzecz ofiar i sprawców przemocy: – poradnictwo specjalistyczne, - program korekcyjno – edukacyjny dla sprawców przemocy, - grupy wsparcia dla osób doznających przemocy, - prowadzenie działań profilaktycznych, akcji społecznych. - Stałe szkolenie, doskonalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej.	- Zagrożenia epidemiologiczne związane z COVID-19. - Utrzymujące się bezrobocie powodujące ubożenie społeczne i odpływ ludności na obszary lepiej rozwinięte gospodarczo. - Utrwalanie się procesu emigracji młodych i aktywnych ludzi z regionu. - Wzrost liczby osób starszych wymagających wsparcia i kompleksowych usług. - Postępujący proces zakłóceń funkcji i dezintegracji rodziny. - Rosnąca skala problemów opiekuńczo-wychowawczych. - Niewystarczająca ilość miejsc w pieczy zastępczej. - Rosnące zagrożenia cywilizacyjne m.in. uzależnienie od urządzeń cyfrowych i cyberprzestrzeni. - Obciążenie samorządów lokalnych nowymi zadaniami, nieproporcjonalne przekazanie środków na ich realizację. - Zbyt duża zmienność przepisów prawnych i brak ich spójności. - Kryzys psychologiczny społeczeństwa na skutek pandemii COVID – 19. - Wypalenie zawodowe rodzin zastępczych. - Powrót osoby po opuszczeniu pieczy zastępczej do dysfunkcyjnego środowiska. - Przeciągające się postępowania sądowe dot. małoletnich dzieci. - Wypalenie zawodowe pracowników. - Niewystarczające środki finansowych PFRON na realizację zadań z rehabilitacji społecznej i zawodowej. - Wzmacnianie postaw wyuczonej bezradności oraz uzależnienia od programów pomocowych.

	18. Stereotypy dotyczące osób z niepełnosprawnościami w pracy (mniejsza wydajność pracy). 19. Wypalenie zawodowe osób udzielających wsparcia. 20. Trudności z pozyskaniem środków własnych dla uczestnictwa w programach unijnych i pozostałych. 21. Tendencje do przesuwania rozwiązywania problemów osób z niepełnosprawnościami do systemu pomocy społecznej. 22. Niedoskonałość i nadmiar przepisów prawnych. 23. Częste zmiany przepisów dotyczące osób z niepełnosprawnościami. 24. Postępujący proces starzenia się społeczeństwa.
--	---

ROZDZIAŁ VI. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE I KIERUNKI DZIAŁAŃ POLITYKI SPOŁECZNEJ POWIATU SĘPOLEŃSKIEGO

Cele strategiczne:

1. Rozwój zintegrowanego systemu wsparcia rodziny.
2. Profesjonalne wsparcie dzieci pozbawionych opieki.
3. Ograniczanie zjawiska bezrobocia poprzez odpowiednią politykę rynku pracy.
4. Poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnościami.
5. Rozwój zintegrowanego wsparcia osób starszych.

Cel strategiczny 1 – Rozwój zintegrowanego systemu wsparcia rodziny

Cel operacyjny 1.1. Wzmocnienie profilaktyki na rzecz prawidłowo funkcjonującej rodziny

Nr zadania	Nazwa zadania	Partnerzy/ Realizatorzy	Miernik/wskaźnik
1.1.1	Upowszechnianie i promowanie prawidłowych wzorców mających na celu wzmocnienia prawidłowego funkcjonowania rodziny.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR), ośrodki pomocy społecznej, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna (PPP), powiat, gmina, oświata, organizacje pozarządowe, ochrona zdrowia, media lokalne	- liczba przeprowadzonych akcji promocyjnych, - liczba opracowanych materiałów, - liczba ogłoszeń
1.1.2	Wzmacnianie sieci specjalistycznego wsparcia rodziny		- liczba i rodzaj specjalistów, - liczba i rodzaj udzielonego wsparcia, - liczba osób
1.1.3	Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rodziny.		- liczba porozumień/umów - liczba i rodzaj wspólnych zadań
1.1.4	Rozwijanie bazy instytucjonalnych form pomocy rodzinie i dziecku.		- liczba i rodzaj pomocy

Cel operacyjny 1.2. Poprawa sytuacji rodzin dotkniętych kryzysem i dysfunkcjami

Nr zadania	Nazwa zadania	Partnerzy/ Realizatorzy	Miernik/wskaźnik
1.2.1	Świadczenie pracy socjalnej na rzecz rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.	PCPR, ośrodki pomocy społecznej, PPP, powiat, gmina, oświata, organizacje pozarządowe	- liczba rodzin, - liczba osób
1.2.2	Prowadzenie działań na rzecz poprawy sytuacji materialnej i życiowej.		- ilość/wartość wypłaconych zasiłków
1.2.3	Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodziców poprzez rozwój zastępczej opieki rodzinnej.		- ilość dzieci, którym zapewniono zastępczą opiekę rodzinną
1.2.4	Prowadzenie interwencji w sytuacjach kryzysowych, szybkie reagowanie na problemy występujące w rodzinie.		- ilość interwencji, - ilość osób - ilość rodzin
1.2.6	Zapewnienie specjalistycznego wsparcia dla rodzin.		- liczba i rodzaj specjalistów, - liczba osób korzystających ze wsparcia
1.2.7	Inicjowanie zajęć dla dzieci i młodzieży doświadczających trudności w funkcjonowaniu społecznym.		- liczba i rodzaj zajęć - liczba osób biorących udział w zajęciach
1.2.8	Pozyskiwanie pomocy wolontariuszy do realizacji zadań z zakresu opieki nad dzieckiem i rodziną.		- liczba wolontariusz, - liczba nowych wolontariuszy

1.2.9	Współpraca z instytucjami realizującymi zadania z zakresu opieki nad dzieckiem i rodziną.	PCPR, ośrodki pomocy społecznej , PPP, powiat, gmina, oświata, organizacje pozarządowe	- liczba i rodzaj współpracy
1.2.10	Zatrudnienie asystentów rodziny.		- liczba asystentów rodziny, - liczba rodzin objętych wsparciem asystenta
1.2.11	Opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.		- liczba realizowanych programów - liczba opracowanych programów - działania oraz efekty wynikające z programów

Cel operacyjny 1.3. Przeciwdziałanie patologii życia rodzinnego

Nr zadania	Nazwa zadania	Partnerzy/ Realizatorzy	Miernik/wskaźnik
1.3.1	Inicjowanie działań na rzecz wartości rodziny, zasady pomocniczości i dbałości o wspólne dobro.	Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Sądy, Policja, Zakłady Opieki Zdrowotnej (ZOZ) Zespoły Interdyscyplinarne, Organizacje pozarządowe, Gminy, Placówki oświatowe, PCPR, media lokalne	– liczba przeprowadzonych badań, ankiet, – liczba przeprowadzonych działań
1.3.2	Profilaktyka problemów alkoholowych i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.	Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Sądy, Policja, Zakłady Opieki Zdrowotnej (ZOZ) Zespoły Interdyscyplinarne, Organizacje pozarządowe, Gminy, Placówki oświatowe, PCPR, PPP, ośrodki pomocy społecznej	- liczba podjętych działań, - liczba osób korzystających ze wsparcia
1.3.3	Doskonalenie i dalszy rozwój procedury „Niebieskiej Karty”.		- liczba szkoleń - liczba osób uczestniczących w szkoleniach, - liczba Niebieskich Kart, - liczba zakończonych procedur na skutek ustania przemocy, - liczba wniosków skierowanych do sądu
1.3.4	Praca ze sprawcami przemocy w rodzinie poprzez oddziaływania korekcyjno – edukacyjne, oddziaływania terapeutyczne oraz inne.		- liczba i rodzaj przeprowadzonych programów - liczba osób uczestniczących - liczba uczestników, którzy ukończyli program, - liczba osób, u których widoczne jest ograniczenie lub ustanie stosowania przemocy

1.3.5	Realizacja programów z zakresu zapobiegania zjawiska różnego rodzaju uzależnień.	Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Sądy, Policja, Zakłady Opieki Zdrowotnej (ZOZ) Zespoły Interdyscyplinarne, Organizacje pozarządowe, Gminy, Placówki oświatowe, PCPR, PPP, ośrodki pomocy społecznej	- liczba i rodzaj przeprowadzonych programów - liczba osób uczestniczących - liczba wygłoszonych pogadanek, prelekcji, - liczba wydanych broszurek, ulotek, artykułów w prasie
1.3.6	Ochrona dziecka przed przemocą i krzywdzeniem poprzez: - motywowanie społeczności lokalnych oraz instytucji do podejmowanie działań na rzecz krzywdzonych osób i ich rodzin; - inicjowanie edukacji społeczeństwa o zjawisku krzywdzenia dzieci i sposobach radzenia sobie z tym problemem.		- liczba i rodzaj podejmowanych działań, - liczba osób biorących udział
1.3.7	Rozbudowa sieci poradnictwa specjalistycznego - prawnego, psychologicznego i socjalnego, prowadzone przez wykwalifikowaną kadrę.		- liczba i rodzaj specjalistów, - liczba i rodzaj udzielonego poradnictwa - liczba osób korzystających z poradnictwa
1.3.8	Szkolenia służb społecznych i pracowników ochrony zdrowia dotyczące rozpoznawania objawów dziecka krzywdzonego oraz podejmowanie działań pomocowych.		- liczba szkoleń, - liczba osób uczestniczących w szkoleniach
1.3.9	Realizacja projektów z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.		- liczba i rodzaj realizowanych projektów, - liczba uczestników projektów

Cel strategiczny 2 - Profesjonalne wsparcie dzieci pozbawionych opieki

Cel operacyjny 2.1. Rozwój rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej

Nr zadania	Nazwa zadania	Partnerzy/ Realizatorzy	Miernik/wskaźnik
2.1.1	Rozwój działań na rzecz pozyskiwania nowych rodzin zastępczych i osób prowadzących rodzinne domy dziecka.	PCPR, placówki opiekuńczo-wychowawcze, organizacje pozarządowe	- liczba ulotek, - liczba zamieszczonych ogłoszeń, - liczba nowopowstałych rodzin zastępczych i dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.
2.1.2	Kwalifikowanie i szkolenie kandydatów do tworzenia i realizacji zadań rodzinnej pieczy zastępczej.		- liczba szkoleń, - liczba osób zakwalifikowanych na szkolenie, - liczba osób, które uczestniczyły w szkoleniu, - liczba osób, które uzyskały kwalifikację do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.
2.1.3	Zapewnienie specjalistycznego wsparcia dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej, rodzinom zastępczym oraz pracownikom placówek opiekuńczo-wychowawczych.		- liczba i rodzaj wsparcia, - liczba osób objętych wsparciem.
2.1.4	Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rodziny.		- liczba i rodzaj podjętych działań.
2.1.5	Podnoszenie kompetencji rodziców zastępczych.		- liczba szkoleń, warsztatów itp., - liczba osób uczestniczących.
2.1.6	Wpieranie rodzin zastępczych i osób sprawujących pieczę zastępczą w wypełnianiu swoich zadań.		- liczba i rodzaj wsparcia, - liczba osób wspartych.
2.1.7	Zatrudnienie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.		- liczba zatrudnionych koordynatorów, - liczba rodzin zastępczych objętych wsparciem koordynatora.
2.1.8	Tworzenie i prowadzenie grup samopomocowych.		- liczba grup, - liczba uczestników.
2.1.9	Wspieranie rozwoju placówek opiekuńczo-wychowawczych.		- liczba i rodzaj wsparcia.
2.1.10	Podnoszenie kwalifikacji przez kadrę organizatora rodzinnej pieczy zastępczej		- liczba szkoleń, - liczba osób uczestniczących.
2.1.11	Finansowanie rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.		- ilość, rodzaj i kwota finansowania.
2.1.12	Opracowanie i realizacja 3-letniego powiatowego programu wspierania rodziny.		- liczba realizowanych programów, - liczba opracowanych programów, - działania oraz efekty wynikające z programów.

Cel operacyjny 2. Pomoc i wsparcie w procesie usamodzielnienia się wychowanków pieczy zastępczej i innych instytucji

Nr zadania	Nazwa zadania	Partnerzy/ Realizatorzy	Miernik/wskaźnik
2.2.1	Podnoszenie przez usamodzielnianych wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej kwalifikacji zawodowych oraz kompetencji społecznych.	PCPR, Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze, Powiatowy Urząd Pracy (PUP), Ośrodki Pomocy Społecznej,	- liczba szkoleń, kursów, - liczba osób uczestniczących.
2.2.2	Zapewnienie świadczeń osobom usamodzielniającym się i byłym wychowankom pieczy zastępczej.		- liczba i rodzaj przekazanych świadczeń, - kwota świadczeń, - liczba osób, którym przyznano świadczenie.
2.2.3	Tworzenie grup samopomocowych.		- liczba grup, - liczba osób uczestniczących.
2.2.4	Wspieranie usamodzielnianych wychowanków.		- liczba osób z zawartymi indywidualnymi programami usamodzielnienia i osób ich realizujących, - liczba usamodzielnianych wychowanków objętych wsparciem i korzystających z pomocy, - liczba utworzonych i zrealizowanych programów.
2.2.5	Zapewnienie usamodzielnionym wychowankom miejsc w mieszkaniach chronionych.		- liczba mieszkań chronionych, - liczba wychowanków przebywających w mieszkaniu, - liczba wychowanków oczekujących na zamieszkanie.
2.2.6	Przystępowanie do konkursów i realizacji projektów w ramach środków pozabudżetowych, w tym z Unii Europejskiej na rzecz pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej.		- liczba realizowanych projektów, - liczba osób uczestniczących.

Cel strategiczny 3 - Ograniczanie zjawiska bezrobocia poprzez odpowiednią politykę rynku pracy

Cel operacyjny 1. Skuteczna aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych

Nr zadania	Nazwa zadania	Partnerzy/ Realizatorzy	Miernik/wskaźnik
3.1.1	Udzielanie informacji o możliwościach i zakresie pomocy określonej w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.	Powiatowy Urząd Pracy, Pracodawcy, gminy, powiat, Placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe	- liczba udzielonych informacji, - liczba wydanych ulotek, informatorów.
3.1.2	Systematyczne badanie potrzeb lokalnego rynku pracy.		- liczba i rodzaj badania.
3.1.3	Zminimalizowanie długotrwałego bezrobocia - aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem.		- liczba i rodzaj podjętych działań.
3.1.4	Rozwijanie współpracy jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z Powiatowym Urzędem Pracy, organizacjami pozarządowymi oraz innymi partnerami w zakresie monitorowania zjawiska bezrobocia na rzecz ograniczenia bezrobocia oraz problemów z nim związanych.		- liczba i rodzaj podjętej współpracy.
3.1.5	Realizacja zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami.		- liczba i rodzaj zrealizowanych zadań, - liczba osób objętych wsparciem, - kwota przekazana na realizację zadania.
3.1.6	Realizacja usług rynku pracy dla osób zarejestrowanych poprzez: - pośrednictwo pracy; - pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy; - poradnictwo zawodowe; - organizacja szkoleń.		- liczba i rodzaj zrealizowanych usług, - kwota środków przekazanych na usługi.
3.1.7	Umożliwienie nabycia przez osoby bezrobotne umiejętności praktycznych do wykonywania zawodu poprzez organizację staży.		- liczba staży, - liczba osób.
3.1.8	Pozyskiwanie dodatkowych środków finansowych na rozwój i prowadzenie polityki prozatrudnieniowej między innymi: - z rezerwy Ministra Pracy i Polityki Społecznej; - ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych; - z realizacji projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej.		- liczba i rodzaj realizowanych projektów, - liczba osób uczestniczących, - kwota pozyskanych środków.

Cel operacyjny 2. Wpieranie tworzenia nowych miejsc pracy

Nr zadania	Nazwa zadania	Partnerzy/ Realizatorzy	Miernik/wskaźnik
3.2.1	Promocja i upowszechnienie usług wspierających tworzenie nowych miejsc pracy oraz prowadzenie akcji informacyjnej w zakresie pomocy udzielanej przez urząd pracy przedsiębiorcom zatrudniającym nowych pracowników.	Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, powiat, gmina, ośrodki pomocy społecznej, samorządy gminne, organizacje pozarządowe, media lokalne.	- liczba przekazanych informacji, - liczba przeprowadzonych akcji informacyjnych.
3.2.3	Wspieranie samozatrudnienia.		- liczba osób, która skorzystała ze wsparcia, - ilość przekazanych środków, - liczba zorganizowanych zajęć, szkoleń, - liczba osób, która podjęła samozatrudnienie.
3.2.4	Promowanie staży zawodowych oraz innych form zatrudnienia.		- liczba osób, które ukończyły staż, - liczba osób, które uzyskały zatrudnienie w okresie do 3 m-cy po zakończeniu stażu.
3.2.5	Udzielanie wsparcia pracodawcom tworzące nowe miejsca pracy.		- liczba i rodzaj udzielonego wsparcia, - liczba osób objętych wsparciem.
3.2.6	Inicjowanie szkoleń z zakresu aktywizacji zawodowej.		- liczba szkoleń, - liczba osób uczestniczących.
3.2.7	Szkolenia przekwalifikujące i usługi doradcze w zakresie wyboru nowego zawodu i umiejętności zawodowych.		- liczba szkoleń, - liczba osób korzystających ze szkoleń.

Cel strategiczny 4 - Poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnościami

Cel operacyjny 1. Podnoszenie świadomości społecznej na temat osób z niepełnosprawnościami

Nr zadania	Nazwa zadania	Partnerzy/ Realizatorzy	Miernik/wskaźnik
4.1.1	Monitoring i analiza potrzeb osób z niepełnosprawnościami.	PCPR, PUP, ośrodki pomocy społecznej, WTZ, PPP, gmina, DPS-y, organizacje pozarządowe, ŚDS, Policja, CADDD, Kościół, powiat	- liczba przeprowadzonych badań, ankiet.
4.1.2	Upowszechnianie informacji o prawach i uprawnieniach osób z niepełnosprawnościami oraz dostępnych formach pomocy.		- liczba opracowanych materiałów promocyjno – informacyjnych, - liczba informacji umieszczonej na stronie internetowej,
4.1.3	Tworzenie grup samopomocowych, klubów integracji, fundacji i organizacji pozarządowych.		- liczba utworzonych grup samopomocowych, klubów integracji, fundacji i organizacji pozarządowych, - liczba uczestników.

4.1.4	Pogłębianie współpracy między wszystkimi zainteresowanymi stronami, administracją publiczną, sektorem prywatnym, społecznościami lokalnymi, partnerami społecznymi, grupami sektora wolontariatu, osobami z niepełnosprawnościami oraz ich rodzinami.	PCPR, PUP, ośrodki pomocy społecznej, WTZ, PPP, gmina, DPS-y, organizacje pozarządowe, ŚDS, Policja, CADDD, Kościół, powiat	– liczba zawartych partnerstw, – liczba podjętych działań w zakresie współpracy
4.1.5	Organizowanie szkoleń na temat problemów opieki nad osobami z niepełnosprawnościami.		– liczba szkoleń, spotkań, warsztatów, wykładów

Cel operacyjny 2. Integracja osób z niepełnosprawnościami ze środowiskiem

Nr zadania	Nazwa zadania	Partnerzy/ Realizatorzy	Miernik/wskaźnik
4.2.1	Inicjowanie rozwijania aktywnych form spędzania wolnego czasu przez osoby z niepełnosprawnościami.	PCPR, ośrodki pomocy społecznej, PUP, powiat, gmina, organizacje pozarządowe, WTZ, DPS-y, ŚDS, CADDD	– liczba i rodzaj podjętych inicjatyw
4.2.2	Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami.		– liczba i rodzaj współpracy
4.2.3	Podjęcie działań w kierunku utworzenia nowych instytucji wspierających osoby z niepełnosprawnościami, np. Środowiskowy Dom Samopomocy, ZAZ, spółdzielnia socjalna, dom dziennego pobytu.		– liczba nowo powstałych instytucji wspierających osoby z niepełnosprawnościami

Cel operacyjny 3. Polepszenie warunków życiowych osób z niepełnosprawnościami

Nr zadania	Nazwa zadania	Partnerzy/ Realizatorzy	Miernik/wskaźnik
4.3.1	Utworzenie na terenie Powiatu Sępoleńskiego wypożyczalni sprzętu.	PCPR, PUP, ośrodki pomocy społecznej, organizacje pozarządowe, gmina, powiat, PUP, pracodawcy, ZOZ, DPS-y	– utworzenie wypożyczalni .
4.3.2	Umożliwienie osobom z niepełnosprawnościami udziału w szkoleniach i przekwalifikowaniach zawodowych.		- liczba osób z niepełnosprawnościami korzystająca ze szkoleń, przekwalifikowań zawodowych, - liczba szkoleń zawodowych.
4.3.3	Wspieranie pracodawców w tworzeniu i przystosowaniu stanowisk pracy dla osób z niepełnosprawnościami stosownie do ich potrzeb i możliwości.		- liczba przystosowanych stanowisk pracy, - liczba utworzonych nowych stanowisk pracy, - liczba rozpoczętych działalności gospodarczych.
4.3.4	Dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób z niepełnosprawnościami.		– liczba udzielonych dofinansowań, – liczba osób objętych wsparciem.

4.3.5	Dofinansowanie do rehabilitacji społecznej i leczniczej.		– liczba i forma udzielonych dofinansowań.
4.3.6	Zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami, na zasadzie równości z innymi osobami, dostępu do środowiska, środków transportu, informacji i komunikacji, w tym technologii i systemów informacyjno-komunikacyjnych, a także do innych urządzeń i usług powszechnie dostępnych lub powszechnie zapewnianych poprzez: - wdrażanie standardów dostępności obiektów i przestrzeni publicznej, - likwidacja barier architektonicznych, technicznych i komunikacyjnych, - dostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami.	PCPR, PUP, ośrodki pomocy społecznej, organizacje pozarządowe, gmina, powiat, PUP, pracodawcy, ZOZ, DPS-y	– liczba i rodzaj wdrożonych standardów dostępności obiektów i przestrzeni publicznej, – liczba i rodzaj likwidacji barier architektonicznych, technicznych i komunikacyjnych, liczba dostosowanych przestrzeni publicznych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami

Cel operacyjny 4. Wsparcie rodzin z dziećmi z niepełnosprawnościami

Nr zadania	Nazwa zadania	Partnerzy/ Realizatorzy	Miernik/wskaźnik
4.4.1	Edukacja dzieci i młodzieży poprzez wspieranie rozszerzania klas integracyjnych w szkołach, oddziałów w przedszkolach.		– liczba nowo powstałych szkół, klas, oddziałów integracyjnych.
4.4.2	Udzielanie poradnictwa i wsparcia dla rodzin z dziećmi z niepełnosprawnościami,	PCPR, PPP, ośrodki pomocy społecznej, oświata, ZOZ, organizacje pozarządowe, powiat, gmina	– liczba i rodzaj udzielonych porad, – liczba rodzin objętych wsparciem, – liczba udzielonych dofinansowań ze środków PFRON dla dzieci.
4.4.3	Tworzenie grup samopomocowych.		– liczba utworzonych grup samopomocowych, – liczba uczestników grup samopomocowych.

Cel strategiczny 5 – Rozwój zintegrowanego wsparcia osób starszych

Cel operacyjny 1. Ograniczenie wykluczenia społecznego osób starszych

Nr zadania	Nazwa zadania	Partnerzy/ Realizatorzy	Miernik/wskaźnik
5.1.1	Kształtowanie pozytywnego postrzegania starości w społeczeństwie.	Ośrodki pomocy społecznej, PCPR, placówki służby zdrowia, organizacje pozarządowe.	- liczba spotkań, konferencji, - liczba osób uczestniczących
5.1.2	Rozwijanie i promocja form aktywizacji osób starszych.		- liczba podjętych przedsięwzięć, - liczba osób biorących udział w przedsięwzięciach
5.1.3	Zapewnienie możliwości spędzania czasu wolnego np. kluby samopomocy, Uniwersytet Trzeciego Wieku.		- liczba funkcjonujących klubów /UTW, - liczba uczestników
5.1.4	Tworzenie warunków umożliwiających wykorzystanie potencjału osób starszych jako aktywnych uczestników życia społecznego, dostosowanych do ich możliwości psychofizycznych oraz sytuacji rodzinnej.		- liczba i rodzaj wsparcia, - liczba osób objętych wsparciem
5.1.5	Tworzenie warunków do solidarności i integracji międzypokoleniowej.		- liczba i rodzaj wsparcia, - liczba osób objętych wsparciem
5.1.6	Zaspokajanie potrzeb socjalno-bytowych poprzez: świadczenie pracy socjalnej, udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej.		- liczba osób objętych wsparciem, - koszt pomocy finansowej
5.1.7	Prowadzenie programów w zakresie edukacji zdrowotnej i promocji zdrowego stylu życia.		- liczba zrealizowanych programów edukacyjnych i promocyjnych, - liczba osób
5.1.8	Upowszechnienie idei aktywnego i zdrowego starzenia się.		- liczba osób objętych działaniami

Cel operacyjny 2. Zapewnienie pomocy i poprawa jakości życia osób starszych

Nr zadania	Nazwa zadania	Partnerzy/ Realizatorzy	Miernik/wskaźnik
5.2.1	Upowszechnienie informacji o uprawnieniach osób starszych.	Policja Ośrodki pomocy społecznej, PCPR, placówki służby zdrowia, organizacje pozarządowe, DPS-y	- liczba podjętych przedsięwzięć, - liczba osób biorących udział w przedsięwzięciach
5.2.2	Zmniejszenie skali zależności od innych poprzez ułatwienie dostępu do usług wzmacniających samodzielność.		- liczba funkcjonujących klubów samopomocy/UTW, - liczba uczestników
5.2.3	Dostosowanie środowiska zamieszkania do możliwości funkcjonowania osób starszych potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.		- liczba osób objętych wsparciem, - koszt pomocy finansowej
5.2.4	Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa osobom starszym.		- liczba podejmowanych działań, - liczba osób biorących udział

5.2.5	Rozwój usług opiekuńczo-pielęgnacyjnych w miejscu zamieszkania na rzecz osób starszych.	Policja Ośrodki pomocy społecznej, PCPR, placówki służby zdrowia, organizacje pozarządowe, DPS-y	- liczba i rodzaj usług, - liczba osób objętych usługami, - liczba godzin
5.2.6	W przypadku wyczerpania wszystkich możliwości zapewnienia opieki w środowisku, umieszczenie osób wymagających całodobowej opieki.		- liczba umieszczonych osób, liczba oczekujących osób na umieszczenie

Oczekiwane rezultaty i korzyści

Prognozuje się, że cele strategiczne zostaną osiągnięte, a działania w dużym stopniu zaktywizują i zachęcą mieszkańców do udziału w samodzielnym i konstruktywnym rozwiązywaniu pojawiających się problemów. Niemniej jednak należy mieć świadomość, iż występujące czynniki zewnętrzne mogą mieć istotny wpływ na sytuację społeczną w powiecie. Można więc przyjąć, że rozwój sytuacji społecznej na terenie powiatu będzie ściśle związany z rozwojem ekonomiczno – społecznym mieszkańców.

Cel strategiczny	Oczekiwane rezultaty i korzyści
Cel strategiczny 1 – Rozwój zintegrowanego systemu wsparcia rodziny	- podniesienie świadomości prawidłowego funkcjonowania rodziny, - wzmocnienie specjalistycznego wsparcia dla rodzin, - przełamywanie stereotypów i wstydu, - wzmacnianie poczucia własnej wartości, - podniesienie kompetencji w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, - zmniejszenie liczby rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, - ograniczenie liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej, - wzbogacenie oferty spędzania czasu wolnego, - wzrost liczby osób korzystających z oferowanego wsparcia, - zapewnienie interdyscyplinarnego wsparcia dla rodzin dotkniętych przemocą, - zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie, - zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie, - wzrost świadomości społecznej na temat występowania patologii, - ochrona dzieci przed przemocą i krzywdzeniem, - budowanie sieci wsparcia, - zwiększenie dostępności wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych, - poszerzenie wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień, - doskonalenie procedury „Niebieskiej Karty”, - zwiększenie możliwości pozyskania środków pozabudżetowych.
Cel strategiczny 2 - Profesjonalne wsparcie dzieci pozbawionych opieki	- zwiększenie liczby niezawodowych rodzin zastępczych, - podniesienie kompetencji rodzin zastępczych, - zwiększenie świadomości społeczności lokalnej na temat wartości rodziny, rodzicielstwa zastępczego - pozyskiwanie i kwalifikowanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, - wzmocnienie specjalistycznego wsparcia dla rodzin zastępczych, - wzmocnienie wsparcia dla placówek opiekuńczo—wychowawczych,

	- wzmocnienie wsparcia dla wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych, - podniesienie kwalifikacji kadry pomocy społecznej, - wzrost współpracy z organizacjami pozarządowymi, - wzrost aktywności rodzin zastępczych i wychowanków pieczy zastępczej, - rozwój sieci mieszkań chronionych, - większe zaktywizowanie osób usamodzielnianych do uczestnictwa w życiu społecznym, - zatrudnienie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, celem udzielania pomocy rodzinom sprawującym pieczę zastępczą, - zwiększenie możliwości pozyskania środków pozabudżetowych.
Cel strategiczny 3 - Ograniczanie zjawiska bezrobocia poprzez odpowiednią politykę rynku	- zwiększenie ofert pracy i dostępności do nich, - rozwijanie wsparcia szkoleniowego w zakresie kwalifikacji zawodowych, - zwiększenie liczby osób zaktywizowanych zawodowo, - zmniejszenie skali zjawiska tzw. dziedziczenia bezrobocia, - pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację programów rynku pracy, - systematyczne ograniczanie negatywnych skutków bezrobocia, - zapewnienie różnorodności ofert pomocowych dla osób bezrobotnych, - ograniczenie zagrożeń mających wpływ na utrwalanie się zjawiska marginalizacji i wykluczenia społecznego, - zwiększenie stopnia przygotowania zawodowego i wzrost potencjalnych możliwości zdobycia zatrudnienia.
Cel strategiczny 4 - Poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnościami	- umożliwienie osobom z niepełnosprawnościami korzystania z praw i przywilejów, - zwiększenie samodzielności osób z niepełnosprawnościami w dostępie do różnego rodzaju instytucji, - zapewnienie możliwości swobodnego przemieszczania się osób z niepełnosprawnościami w obszarze ich egzystencji życiowej, - likwidacja ograniczeń, barier w celu umożliwienia osobom z niepełnosprawnościami sprawniejszego funkcjonowania w życiu codziennym, - zwiększenie możliwości pozyskania środków pozabudżetowych, - zmniejszanie się zjawiska wykluczenia społecznego osób z niepełnosprawnościami, przy jednoczesnej poprawie integracji środowiska z ogółem społeczeństwa, - wzrost kwalifikacji osób z niepełnosprawnościami, - zwiększenie zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami, - wczesne wykrywanie niepełnosprawności, - możliwość wczesnego wspomagania dziecka od chwili wykrycia niepełnosprawności, - zwiększenie tolerancji i postawy akceptacji dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami wśród rówieśników, - wzrost samodzielności, komfortu i jakości życia osób z niepełnosprawnościami oraz członków ich otoczenia w środowisku lokalnym.
Cel strategiczny 5 – Rozwój zintegrowanego wsparcia osób starszych	- wzrost aktywności środowiska osób starszych, - pełniejsza integracja osób starszych ze środowiskiem lokalnym, - ciągle uatrakcyjnianie oferty w zakresie spędzania czasu wolnego dla osób starszych, - podniesienie jakości usług świadczonych na rzecz osób starszych, - zwiększenie dostępności usług opiekuńczych na rzecz osób starszych, - rozwój sieci mieszkań chronionych, - ograniczenie liczby osób umieszczanych w domach pomocy społecznej, - zmniejszanie się zjawiska wykluczenia społecznego seniorów, przy jednoczesnej poprawie integracji tego środowiska z ogółem społeczeństwa,

	- zwiększenie opieki nad osobami starszymi w warunkach domowych, - uczestnictwo osób starszych w różnego rodzaju imprezach, - wzrost samodzielności, komfortu i jakości życia osób starszych oraz członków ich rodzin, - nawiązywanie i rozwijanie nowych kontaktów społecznych, a także zmniejszenie izolacji społecznej i przeciwdziałanie marginalizacji osób starszych.
--	---

ROZDZIAŁ VII. ŚRODKI FINANSOWE NA REALIZACJĘ STRATEGII

Środki finansowe na realizację celów:

- budżet powiatu,
- budżet gmin,
- środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych, europejskich, PFRON, NFZ,
- środki jednostek oświatowych,
- środki własne danych jednostek,
- środki fundacji i organizacji pozarządowych,
- sponsorzy indywidualni,
- inne źródła.

ROZDZIAŁ VIII. MONITORING I SYSTEM AKTUALIZACJI STRATEGII

Niezbędnym elementem realizacji Strategii jest monitorowanie jej realizacji oraz aktualizacja jej zapisów. Długookresowy charakter planowania strategicznego wymaga systematycznego oceniania realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych, gospodarczych, politycznych czy też narastanie poszczególnych dolegliwości społecznych. Celem monitorowania jest zatem bieżące wykrywanie potencjalnych nieprawidłowości i trudności oraz ich korygowanie.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Sępoleńskiego na lata 2022-2030 będzie co roku poddawana przeglądowi oraz aktualizacji. Zakłada się możliwość wprowadzania podczas monitoringu zmian w dokumencie strategicznym.

Monitoring zapisów strategicznych, polegający na zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. PCPR raz w roku będzie składał Radzie Powiatu w Sępólnie Krajeńskim sprawozdanie z realizacji strategii. Monitorowanie rozpocznie się od 2023 roku i będzie kontynuowane w całym okresie jego trwania.

ZAKOŃCZENIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Sępoleńskiego na lata 2022-2030 jest dokumentem długoterminowym, którego celem jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Planowane sposoby zaspokajania potrzeb są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania. Możliwość skutecznej realizacji celów ukierunkowanych na politykę społeczną samorządu powiatowego wynika z przedstawionej w poprzednich rozdziałach diagnozy sytuacji ekonomiczno-społecznej oraz identyfikacji głównych problemów społecznych, które są przyczyną zagrożenia wykluczeniem.

Rok 2020 był szczególny z uwagi na światową pandemię COVID-19 wywołaną wirusem SARS CoV-2, co miało także znamienne skutki na zachodzące zmiany zarówno w gospodarce, jak i w życiu społecznym. W Polsce stan epidemii został ogłoszony w marcu 2020 r. Zarówno przebieg epidemii, jak i podejmowane środki zapobiegawcze, polegające m.in. na wprowadzeniu dystansu społecznego wymagającego też ograniczania działalności niektórych branż gospodarki, w skali całego kraju lub poszczególnych stref zaburzyły sytuację na rynku pracy.

W myśl ustawy o pomocy społecznej, działania podejmowane przez jednostki pomocy społecznej powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem. Zaspokajanie wszystkich potrzeb klientów pomocy społecznej może wprowadzić ich w stan wyuczonej bezradności i pozbawić motywacji do podejmowania wysiłku związanego z wychodzeniem z bezrobocia, bezdomności czy uzależnienia.

Celem ogólnym Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Sępoleńskiego jest poprawa jakości życia wszystkich mieszkańców powiatu, ze szczególnym uwzględnieniem grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Zapisy zawarte w strategii będą realizowane w ramach kierunków poszczególnych działań, przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji, w zależności od posiadanych i pozyskanych środków finansowych.

Spis rysunków

Rysunek Nr 1. Mapa Powiatu Sępoleńskiego.....	3
Rysunek Nr 2. Mapa Powiatu Sępoleńskiego z podziałem na gminy.	4
Rysunek Nr 3. Powiaty województwa kujawsko-pomorskiego.....	5

Spis tabel

Tabela Nr 4. Podstawowe informacje o powierzchni w rozbiciu na poszczególne gminy Powiatu Sępoleńskiego	15
Tabela Nr 5. Liczba ludności w gminach Powiatu Sępoleńskiego, stan na 31.12.2020 r.	16
Tabela Nr 6. Ruch naturalny ludności na terenie Powiatu Sępoleńskiego w latach od 2016 r. do 2020 r. (na 1000 ludności)	16
Tabela Nr 4. Migracje na pobyt stały w latach od 2016 r. do 2020 r. Powiat Sępoleński	17
Tabela Nr 5. Ludność Powiatu Sępoleńskiego w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym	19
Tabela Nr 6. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON	21
Tabela Nr 7. Wsparcie udzielane przez Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną w Sępólnie Krajeńskim w latach 2016-2020	26
Tabela Nr 8. Liczba wydanych orzeczeń przez Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną w Sępólnie Krajeńskim ze względu na powód jego wydania w latach 2016-2020 dla mieszkańców Powiatu Sępoleńskiego	26
Tabela Nr 9. Udzielone świadczenia - zadania własne i wydatki gmin w latach 2018 - 2020 (z podziałem na gminy)	30
Tabela Nr 10. Zadania własne gmin ogółem realizowane przez OPS-y w latach 2018-2020 r.	30
Tabela Nr 11. Usługi opiekuńcze świadczone przez gminy latach 2018 – 2020	31
Tabela Nr 12. Powody przyznania pomocy przez OPS-y w latach 2018 – 2020	32
Tabela Nr 13. Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych w Powiecie Sępoleńskim w latach 2018-2020	35
Tabela Nr 14. Liczba założonych Niebieskich Kart w Powiecie Sępoleńskim, w latach 2017 – 2020	38
Tabela Nr 15. Przyznanie pomocy ze względu na alkoholizm w poszczególnych gminach Powiatu Sępoleńskiego – stan na dzień 31.12.2020 r.	39
Tabela Nr 16. Wykaz aktywnie funkcjonujących stowarzyszeń zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym w Powiecie Sępoleńskim	41

<i>Tabela Nr 17. Liczba dzieci z terenu Powiatu Sępoleńskiego umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2016-2020</i>	<i>46</i>
<i>Tabela Nr 18. Liczba dzieci z terenu Powiatu Sępoleńskiego umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w 2020 roku z podziałem na gminy</i>	<i>47</i>
<i>Tabela Nr 19. Liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu Sępoleńskiego oraz liczba umieszczonych w nich dzieci w latach 2016 – 2020</i>	<i>48</i>
<i>Tabela Nr 20. Liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu Sępoleńskiego oraz wielkość środków przeznaczonych na poszczególne formy pomocy w 2020 r. z podziałem na gminy</i>	<i>48</i>
<i>Tabela Nr 21. Liczba usamodzielniających się wychowanków rodzin zastępczych wg form udzielonej pomocy w latach 2016 – 2020</i>	<i>50</i>
<i>Tabela Nr 22. Liczba wychowanków usamodzielniających się, opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze oraz zakłady poprawcze, którzy otrzymali pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie oraz na zagospodarowanie w latach 2016-2020</i>	<i>50</i>
<i>Tabela Nr 23. Ilość osób, które skorzystały z usług Punktu Specjalistycznego Poradnictwa dla Mieszkańców Powiatu Sępoleńskiego w latach 2018-2020</i>	<i>51</i>
<i>Tabela Nr 24. Liczba osób niepełnosprawnych prawnie wg Powszechnego Spisu Narodowego 2011 r. w Powiecie Sępoleńskim</i>	<i>53</i>
<i>Tabela Nr 25. Zestawienie ogółem wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności dla osób powyżej 16 roku życia z podziałem na gminy w latach 2016-2020</i>	<i>54</i>
<i>Tabela Nr 26. Zestawienie ogółem wydanych orzeczeń o niepełnosprawności dla osób przed 16 rokiem życia z podziałem na gminy w latach 2016-2020</i>	<i>55</i>
<i>Tabela Nr 27. Zestawienie ogółem wydanych legitymacji osób niepełnosprawnych dla osób przed 16 rokiem życia i powyżej 16 roku życia w latach 2016-2020</i>	<i>55</i>
<i>Tabela Nr 28. Porównanie liczby bezrobotnych według miast i gmin w Powiecie Sępoleńskim w miesiącach: grudzień 2016 r., grudzień 2017r., grudzień 2018 r., grudzień 2019 r. oraz grudzień 2020 r.</i>	<i>58</i>
<i>Tabela Nr 29. Struktura osób zarejestrowanych bezrobotnych w szczególnej sytuacji w Powiecie Sępoleńskim w latach 2016 – 2020</i>	<i>59</i>
<i>Tabela Nr 30. Liczba bezrobotnych w Powiecie Sępoleńskim według miejsca zamieszkania w latach 2016 – 2020</i>	<i>59</i>
<i>Tabela Nr 31. Analiza SWOT - ogólna sytuacja społeczna Powiatu Sępoleńskiego</i>	<i>62</i>